

PROSVETNI DELAVEC

Številka 7 Ljubljana, 6. aprila 1954. LETO V.

Zrejuje uredniški odbor, Odgovarja Jože Zorn. Uredništvo in uprava Nazorjeva 3/1. Telefon št. 21-397. — Letna naročnina din 300.— Štev. ček. računa 604—T-140. — Tiska Tiskarna «Slov. poročevalca».

GLASILO ZDRUŽENJ PROSVETNIH DELAVCEV

Strokovnemu šolstvu je potrebna večja pomoč našega gospodarstva

Dne 12. in 13. marca je zboroval v Beogradu plenem centralnega odbora Zdrženja učiteljev in profesorjev strokovnih šol Jugoslavije. Poleg članov se je plenuma udeležilo tudi večje število gostov iz vrst ljudskih poslancev, predstavnikov zveznih sindikalnih forumov, mladine, obrtnih, trgovske in gostinske zbornice. Iz dela plenuma prinašamo nekaj misli v zvezi s poročilom predsedstva centralnega odbora in z razpravo o osnovnih problemih strokovnega šolstva.

Strokovno šolstvo je doseglo v novi Jugoslaviji izreden razvoj v primerjavi s stanjem izpred l. 1941. Glavne značilnosti doseženih uspehov so v znatno povečanem številu šol in učencev, v izpremenjenem položaju delavske mladine v zvezi z zakonom o učencih v gospodarstvu in z uredbo o vajencih iz l. 1952, v dvigu osnovne izobrazbe delavske mladine in v ustanavljanju industrijskih šol, ki predstavljajo najnaprednejši tip strokovnega izučevanja novih strokovnih kadrov.

Vendar opažamo, da nastajajo na področju strokovnega šolstva v zadnjih treh letih v zvezi z decentralizacijo in družbenim upravljanjem gospodarstva mnogi nerešeni problemi in mnoge težave, ki resno ovirajo nadaljnje uspešno delo. Zato je plenum prav tem težavam posvetil največjo pažnjo.

Na te težave nas opozarja že dejstvo, da v zadnjih letih stalno upada število strokovnih šol in število učencev. Število srednjih strokovnih šol v FLRJ se je od l. 1950/51 do l. 1952/53 zmanjšalo od 243 na 204, število učencev v istem razdobju od 65.940 na 45.403. Pri industrijskih šolah je zmanjšanje od 157 na 124, pri učencih pa od 27.013 na 24.050, pri vajenskih šolah od 806 na 566, oziroma pri učencih od 33.310 na 26.497. Pri tem je veliko vprašanje, ali je to zmanjšanje res le odraz stvarnega, »normalnega« stanja in potrebe našega gospodarstva v primerjavi s silno visokimi potrebami po novih kadrih takoj po osvoboditvi, ali pa je morda to posledica prevladovanja načela rentabilnosti za vsako ceno. Današnja situacija v zvezi z velikim, nezmanjšanim povpraševanjem po kvalificiranih delavcih in tehnikih in s kritičnim položajem, v katerega so zašle nekatere stroke zaradi pomanjkanja sposobnih kadrov (n. pr. grafična stroka, gradbena stroka), nam kaže, da je upravičena druga domneva. S tem v zvezi je tudi razprava na plenumu ugotovila, da se naše gospodarstvo vse premalo zanima za probleme vzgoje in izobrazbe novih kvalificiranih delavcev in tehnikov, kakor da strokovne šole ne vzgajajo kadra zani. Pogosti so sicer primeri kritike od strani gospodarskih organizacij in račun strokovne sposobnosti novih strokovnih kadrov, redko pa so se posamezni delovni kolektivi tudi pozanimali pod kakšnimi pogoji živijo in se šolajo ti kadri in še bolj redko so nudili potrebno pomoč. Res je, da je v sistemu strokovnega šolanja še mnogo pomanjkljivosti subjektivnega in objektivnega značaja, vendar ne smemo pozabiti materialnih težav, s katerimi se borijo šole. Gre za stare, skopaj neuporabljive stroje v šolskih delavnicah, za pomanjkanje materiala, za neprimerne prostore, skratka za nešteto drobnih težav. Zato se ne smemo čuditi, da so v Švici za skupino naših učencev na praktični tamkajšnjih tovarnah ugotovili, da jim manjka pri delu brzine in preciznosti, kar oboje se da doseči le v najpovoljnejših pogojih šolanja.

Neprimeren odnos naših gospodarskih organizacij do strokovnega šolstva delno povzroča le ogromna teža problemov, s katerimi so se bavile v času prehoda od administrativnega upravljanja na delavsko samoupravljanje in na novi gospodarski sistem. Vendar ne moremo prezreti tudi negativnih pojavov subjektivne, moralne narave, predvsem strahu pred »konkurenco« novodošlih mladih kadrov, izhajajočega iz monopolističnih, zaslužkarskih nagibov. Posamezna podjetja se prav zato branijo sprejemati vajence, kakor tudi učence srednjih strokovnih šol na po-

stkovnih šol v delovni odnos.

Res je, da so glede vključevanja vajencev sedanjih predpisov pomanjkljivi in destimulativni, ker je dejstvo, da so podjetja z večjim številom vajencev v slabšem položaju od istovrstnega podjetja, ki vajencev sploh nima. Poleg tega predpisi obvezujejo vključevati vajence le obrtna, ne pa tudi industrijska podjetja. Zato se ne smemo čuditi, če pri upoštevanju vseh navedenih faktorjev ugotovimo naglo in veliko upadajo števila vajencev, kakor nam to kaže statistika o socialnem stanju vajencev v socialističnem sektorju našega gospodarstva: 1951 — 74.735, 1952 — 57.789 in 1953 — 49.145; za LRS: 1951 — 9592, 1952 — 8303 in 1953 — 8149 vajencev. Mogoče, da je eden izmed vzrokov za tako porazen odnos našega gospodarstva do re-produkcije neposrednih proizvajalcev tudi to, da še ne obstajajo odgovarjajoče višje gospodarske organizacije v obliki združenj ali zbornic za posamezne veje industrije. Kajti gostinske in trgovske zbornice v Sloveniji, Srbiji in Bosni so že pokazale, kako se da ta problem lepo sistematično in organizirano rešiti. Vsa gostinska oz. trgovska podjetja s posebnimi doprinosi ustvarjajo potrebne pogoje za delo gostinskih in trgovskih šol in na ta način skrbijo za nove kadre.

Tako je v neposredni zvezi s problemi pravilne politike pri vzgoji in izobrazbi novega delavskega in tehničnega naraščanja tudi vprašanje upravljanja in financiranja strokovnih šol. Po novi uredbi o strokovnih šolah iz l. 1952 je namreč velika večina strokovnih šol prešla v celoti pod upravo prosvetnih organov mest in okrajev. Pričakovalo se je, da bodo s tem odstranjene vse slabosti prejšnje dvojnosti uprave po prosvetnih in gospodarskih organih. Vendar je življenje strokovnih šol zaradi že omenjenih negativnih tendenc pri gospodarskih organizacijah postalo izrazito enostransko, odrgano od svojega organskega izhodišča, ki more biti le v gospodarstvu. Sicer so bili v tej dobi doseženi v strokovnih šolah tudi določeni uspehi, predvsem v organizacijskem in pedagoškem oziru, v racionalnejšem trošenju šol-

skih prostorov, v personalni politiki in v utrjevanju kompetenc samih šol, vendar so šole prišle v občutno slabši materialni položaj, kar je za njih delo prvenstvene važnosti. V tem oziru so strokovne šole postale skoraj pastorka okrajnih in mestnih ljudskih odborov, ki so itak skopa materialna sredstva dodeljevali predvsem splošnoizobraževalnim šolam. Pri tem ne gre toliko za nerazumevanje, ki se je pokazalo le v posameznih primerih ukinjanja strokovnih šol v korist pridobitve prostorov za splošnoizobraževalne šole in v popolnem pomanjkanju zanimanja za ustanavljanje novih strokovnih šol. Gre za objektivne težave samih komun, ki v večini ne zmorejo vzdrževanja strokovnih šol, ker je to veliko dražje od vzdrževanja splošnoizobraževalnih šol, poleg tega pa za vprašanje, ali naj komuna vzdržuje šole, ki zajema le del učencev iz njenega področja, in katere šolski okoliš zajema dostikrat več teritorij republike in v nekaterih primerih celo FLRJ.

Rešitev je samo v že nakanem načinu financiranja strokovnih šol s proporcionalnimi materialnimi prispevki vseh podjetij neke industrijske veje (kar v Sloveniji n. pr. že obstoji v tekstilni industriji). Število šol bi moralo biti v prvi vrsti odvisno od starostne strukture zaposlenih kadrov, predvidenih investicij in od razmerja med posameznimi stopnjami kvalifikacije. Sistem in obseg šolanja naj bi se določal izključno po skrbni preučitvi poklicne slike za vse vrste kadrov od najnižjih do najvišjih. Vse to pa najjuno terja ustanovitev določenega organa, ki bi vse te probleme registriral, proučeval in dajal ustrezne predloge zainteresiranim gospodarskim organizacijam.

Velik udarec so zadale strokovnemu šolstvu nove gospodarske uredbe zato, ker morajo industrijske šole plačevati obresti na osnovna sredstva, amortizacijo na osnovna sredstva, davek na promet proizvodov in prispevke za socialno zavarovanje učencev. Te obveznosti grede pri nekaterih industrijskih šolah v več deset milijonov, zato ustanovitelj — podjetja, odpovedu-je šolam dosežanih subvencij, ker jih ne zmorejo, in so

šole pred likvidacijo. Plenum je izrazil prepričanje, da bodo te težave odstranjene v zvezi s predlogi, ki sta jih Zdrženje učiteljev in profesorjev strokovnih šol Slovenije in Svet za prosveto in kulturo LRS poslala Zveznemu izvršnemu svetu. Prav tako je na plenumu prevladovalo mišljenje, naj industrijske šole še nadalje ostanejo zavodi s samostojnim financiranjem, ker to stimulatívno vpliva na boljše izkoriščanje kapacitet, materiala in subvencij.

Nadalje je posebna anketa, ki jo je izvedlo predsedstvo centralnega odbora Zdrženja, pokazala, da je pri nas še vedno pereče vprašanje izkoriščanja vajencev in to ne le po privatnikih, temveč tudi v socialističnem sektorju gospodarstva. Razprava je to žalostno dejstvo v celoti potrdila, poleg tega je bil tako v poročilu, kakor tudi v razpravi poudarjen poseben problem — izredno slabe razmere v večini internatov strokovnih šol in slabo materialno stanje učencev. Čeprav so sindikati in mladina že nekajkrat obravnavali vprašanje življenjskih pogojev delavske mladine in so se v posameznih primerih razmere že izboljšale, vendar je stanje v celoti še vedno nezadovoljivo in mu posamezne sindikalne podružnice, krajevni sindikalni sveti, društva prijateljev mladine in tudi okrajni mestni zbori proizvajalcev še vedno ne posvečajo dovolj pozornosti.

Razprava o družbenem upravljanju strokovnih šol je pokazala, da prednjačijo v tem pogledu na Hrvaškem, kljub nekaterim pomanjkljivostim. Plenum je soglasno ugotovil željo večine članov združenja učiteljev in profesorjev strokovnih šol FLRJ, da se čimprej pri vseh strokovnih šolah formirajo organi družbenega upravljanja in da se že obstoječi organi dodelijo polne kompetence. V teh organih — šolskih odborih — naj bodo predstavniki staršev, učiteljev in profesorjev, internatov, ljudskih odborov, mladine in gospodarskih organizacij matične stroke.

Drugi dan plenuma je bil posvečen notranjim organizacijskim problemom Zdrženja, ki zahtevajo posebno obravnavo. Ob zaključku je bilo predsedstvo pooblašeno, da izdelata na podlagi sprejetih predlogov resolucijo in zaključke in da s tem materialom seznanijo odgovorne politične in gospodarske faktorije.

prizadevanje učencev oziroma dijakov. V strokovnih šolah naj razredni svet tudi proučuje odnose med učenci in delodajalci ter pripravlja ekskurzije in izlete. Razredni zbor vodi razrednik.

Razredno skupnost sestavljajo učitelji oziroma profesorji, učenci in starši učencev posameznih razredov. Kadar pa to zahtevajo splošni interesi šole ali zavoda, se mora sestati skupnost doma in šole, ki zajema vse učitelje, učence in starše.

V naši republikli slične odločbe o soupravljanju v šolstvu se nimamo. Vendar so načela soupravljanja v šolstvu tudi pri nas že dokaj jasna, ker so o njih razpravljali delovni ljudje

in prosvetni delavci v vseh okrajih. Razumljivo je, da so oblike tega dela še zelo pestre. Prav ta pestrost pa dokazuje da težijo naši delovni ljudje in tudi napredni prosvetni delavci za napredkom v našem šolstvu. Tako se pravilnik o delu šolskih odborov, ki ga je sprejela skupščina MLO v Ljubljani, le malo razlikuje od odloka v LR Hrvatski. Tudi v Sloveniji se izogibljemo vsakršnega imenovanja, zastopnike staršev volimo na množičnih roditeljskih sestankih, toda volimo jih le za eno leto, nismo pa predvideli zastopnika MLO. Naš šolski odbor ima po dosednji praksi nekoliko širše kompetence tudi glede personalij (nastavitev,

razrešitev, napredovanje, razvrščanje v plačilne razrede ter nameščanje in odpustanje tehničnega osebja).

Smu pa premalo razpravljali o ostalih organih družbenega upravljanja in nismo se še odločili, ali spadajo tudi predstavniki dijakov v organe tega upravljanja.

Menimo da je tudi za nas pridel čas, ko bo treba preiti od polkusov do konkretnjšega oblikovanja, saj se je na primer delo za osnutek ljubljanskega pravilnika pričelo že v šolskem letu 1952-53 in je bi ta pravilnik v glavnem izdelan na osnovi predloga Zdrženja profesorjev in Zdrženja učiteljev Slovenije.

O. P.

Izobrazba kmečke mladine

Vsi sloji delovnega ljudstva imajo poleg obče izobrazbe, ki jo dobijo v osnovni šoli in gimnaziji, še primerno strokovno izobrazbo. Edino naša kmetijska mladina še doslej ni imela prilike, da bi se strokovno izobrazila za svoj poklic. Ta nedostatek skušajo nadoknaditi kmetijsko gospodarske šole. Namen teh šol je, dati kmečki mladini širšo splošno in primerno strokovno izobrazbo. Nič manj pomembna pa ni vzgoja kmečke mladine v delovne, socialističnemu družbenemu redu predane državljane. Poudarek je torej na splošni in strokovni izobrazbi. Brez širše in globlje izobrazbe se ne bo mogel zvliveti in vključiti v tok našega revolucionarnega življenja, ne bo mogel doumeti globokega ekonomsko-socialnega preokreta, ki ga je prinesla narodno-osvobodilna vojna in doba graditve po vojni. V tem novem svetu ni mesta za individualistično-konservativnega kmeta.

Glede na sorazmerno zaostalo našega kmetijstva je potreba po kmetijsko gospodarskih šolah še toliko večja. Navedel bi rad nekaj misli o organizaciji in pouku na teh šolah.

ORGANIZACIJA ŠOL

Organizirale bi se naj v vseh kmečkih predelih na vseh šolah. Pouk naj traja od 1. novembra do 30. marca. Najprimerneje bi bilo dva do trikrat tedenski po 4-5 ur. Vodstvo šol naj bi prevzeli učitelji, ki so dovršili primeren tečaj za pouk na teh šolah, ali pa kmetijski strokovnjaki, ki so končali enoletno šolo za pouk na kmetijsko gospodarskih šolah. Šola naj bi imela stopnjo nižje kmetijske šole. S tem pa ni rečeno, naj bi pripravljale kmečko mladino za višje kmetijske šole. Mnenja sem, da bi prehod dovolili samo v izrednih primerih. Kmetijsko gospodarske šole morajo prvenstveno služiti izobrazbi in vzgoji kmečke mladine ter naj pripravljajo mladino za poklice. Vzdrževanje šole naj gre v breme okrajnega proračuna. Šole naj vodijo vse knjige, ki jih vodijo nižje strokovne šole: dnevnik dela, vpisnico, redovalnico.

OBVEZEN ALI NEOBVEZEN OBISK

Po dolgoletnih izkušnjah predlagam obvezen obisk kmečke mladine v starosti 16-19 ali 18-18 let. Obisk bi bil obvezen za otroke kmetov, ki ne obiskujejo nobene druge šole, za združeno ter viničarsko mladino. Prostovoljen obisk se ni obnesel. Res je, da je od organizacije in zanimivosti pouka v veliki meri odvisen obisk. Vendar to splošno pravilo ne velja vedno. Poznam primere, da je upravitelj poskusil vse, kar je bilo v njegovi moči, pa obisk kljub temu ni bil zadovoljiv. Za redno in uspešno delo je potreben ne-le reden obisk, temveč še več — redno šolsko delo. Vse dosedanje kmetijsko gospodarske šole pa so imele bolj tečajniški kot šolski sistem: predavatelj je predaval, učenci so sledili ali pa tudi ne, nekateri so si zapravljali, drugi ne. Predavatelj ni izpraševal in zato tudi ni mogel kontrolirati, ali so učenci osvojili snov. Navedel bom primer. Če hoče učitelj računstva ponoviti računsko operacijo in kontrolirati znanje učencev, jih mora klicati k tabli, da tam računajo. In kaj se je zgodilo odličnemu pedagogu? Prvič so prišli k tabli, drugi dan pa so izostali. Izjavili so, da jih je sram. Kaj hočem s tem reči? Učitelj bo lahko uspešno delal, če bo uvedel red in sistematični pouk. Zakaj je uspeša vajenska šola? Zaradi rednega pouka in rednega izpraševanja! Tudi kmetijsko gospodarska šola bo lahko učenci vedeli, da imajo dolžnost. Dokler pa vedo, da lahko ostanejo doma, če jim kaj ne ugaja, pa šola ne bo dosegla

svojega namena. Nočem trditi, da doslej te šole niso prispevale k izobrazbi kmečke mladine, vendar bi ob navedenih pogojih lahko uspešneje izpolnile svojo nalogo. Mnenja sem, da bi moral najti slične način, kot ga imajo nekatere zahodne države (n. pr. Avstrija). Kmečko posestvo lahko prevzame tam le tisti, ki je uspešno absolviral kmetijsko gospodarsko šolo. V naši državi bi to obveznost še razširili: vsak zadružen mladenec ali viničarski sin naj bi sklenil učno pogodbo. Uk bi trajal 2-3 leta. Ta uk bi bil: praktičen pri kmetu ali v zadrugi (tudi pri praktičnem pouku bi bilo treba misliti na učni načrt, čeprav bi zaenkrat to bilo zaradi pomanjkanja kvalificiranih moči težavno) in teoretičen v kmetijsko gospodarski šoli. Po uspešno dovršeni šoli bi učence opravljali izpit za kvalificiranega delavca v kmetijstvu (lahko s specializacijo v vinogradništvu, gozdarstvu, sadjarstvu, gospodinjstvu itd.)

UČNI NAČRT IN PREDMETNIK

Takoj bi hotel povedati, da je treba vso izobrazbo kmečke mladine koncentrirati v eni šoli (izvenaradno vzgojo moške in ženske mladine, razne tečaje za kmečko mladino in slično). Učni načrt naj bi vseboval splošne izobraževalne in strokovne predmete. Težišče pouka naj bo na strokovnih predmetih, od katerih bi bil poudarek na tistih, ki jih narekujejo gospodarske okoliščine kraja. Slovenščina in računstvo naj podpirata strokovne predmete (pri slovenščini: pravopis, pisanje pogodb, oporok, pismen, naročilnic, računov, davčnih prijav itd. V računstvu poleg ponovitve računskih operacij še praktični računski poklicnega življenja). Pri podrobnejšem učnem načrtu upoštevati predvsem napake, ki jih dela kmet pri svojem poklicnem delu. Poleg strokovnih predmetov (poljedelstvo, travništvo, sadjarstvo, vinogradništvo, gozdarstvo, živinorejstvo, čebelarstvo in perutinarstvo, vrtnarstvo) bi se obravnavali še naslednji predmeti: praktična higijena, organizacija kmetijskega obrata oz. dela, združništvo, državnozanost z zakonodajo za kmeta. Morda bi kazalo dati temu predmetu skupno ime: kmečko gospodarstvo, ki bi obsegal: pouk ustave in zakonodaje za kmeta, praktična navodila za organizacijo dela (delo s stroji, združevanje kmetijskih obratov, združništvo). Mnenja sem, da bi bila šola skupna za moško in žensko mladino. Pri posameznih predmetih bi se ločili, n. pr. v času kmetijskih predmetov za moške bi imela dekleta gospodinjstvo.

POUK IN VZGOJA

Namen šole je usposabljanje kmečke mladine za racionalnejše kmetovanje. Konkretno: Spoznavanje živine. Oskrbovanje travnikov, sadonosnikov in vinogradov. Spoznavanje zakonov in uvajanje v smotrno vodenje kmetijskega obrata. Navajanje mladine k poštenemu in pravilnemu pojmovanju družinskih, vaških, in državljanjskih dolžnosti v novem socialističnem občestvu. Navajanje k pravilnemu čitanju leposlovnih in strokovnih knjig. Snov mora izhajati iz poklicnega ali občestvenega življenja kmeta. Snov mora biti primerna duševnemu nivoju mladine. Podajanje preprosto in lahko razumljivo. Teoretična razglabljanja je podprti s praktičnimi demonstracijami. Učence zaposliti z zbiranjem podatkov. Za uspešen pouk je potreben dober kader. Poučujajo naj dobri kmetijski strokovnjaki, praktiki in učitelji. Vsi naj bi obiskovali primerne tečaje ali šole. Za učitelje predvidevam daljši strokovni (2-3 mesece) in krajši organizacijski tečaj, za kmetijske strokovnjake pa metodični tečaj. Tako

bi učitelji obdelali v strokovnem tečaju vse strokovne predmete ter se usposobili za strokovni pouk tam, kjer kmetijskih strokovnjakov ni. Tak tečaj bi moral obsegati teoretičen in praktičen del. Kmetijski strokovnjaki pa bi se seznanili z metodičnim delom. Vse šolstvo bi bilo podrediti dobremu vodstvu pri tajništvu za prosveto in kulturo. Za inspekcijo ne bi bilo treba postavljati posebnih inšpektorjev, ker bi to delo lahko opravili sedanjí inšpektorji ali pomožni-honorarni inšpektorji. Ti bi usmerjali pouk, organizirali tečaje za učitelje, nadzorovali pouk in koordinirali delo. Ja —

S seje RO Zdrženja profesorjev in predmetnih učiteljev

Na seji dne 29. marca je RO, kot poročamo na drugem mestu, razpravljal prvenstveno o težah za sarajevski plenum. Med ostalimi obravnavanimi zadevami pa so važnejša naslednje:

1. Počitniška izmenjava z zamejskimi prosvet. delavci.

2. Stipendije tujih vlad, mednarodnih organizacij in društev za specializacijo. Kandidati iz vrst šolskih delavcev.

3. Zborovanje geografov Slovenije. Priporočilo društvom, da tudi materialno podprejo člane, ki se bodo zborovanja udeležili.

4. Zborovanje slavistov Slovenije, ki bo letos v Mariboru. Enako priporočilo kot za geografje.

5. Dvo-ali tridnevni tečaj za srbskohrvatsko literaturo (istočasno z zborovanjem slavistov v Mariboru), za katerega se je doslej republiški odbor prijavilo 11 tovarišev.

6. Predavanje avstrijskega naprednega pedagoga dr. Hillebrandta v Mariboru in Ljubljani (v Ljubljani bo v sredo, dne 14. aprila) Tema: Metodika pouka nemškega jezika.)

7. Otvoritev šole v Cerovem dne 11. aprila 1954. Za otvoritev bo združenje prispevalo kolekcijo knjig v vrednosti 5000 din.

8. Protest mariborskih prosvetno-kulturnih društev zaradi redukcije petja na nižjih gimnazijah. Ob tem protestu je RO ugotovilo, da gre za očiten nesporazum, ki gre na račun šolskega oddelka Sveta za prosveto in kulturo LRS. Na plenarni seji Sveta za prosveto in kulturo ni nihče zarahteval, da se petje za eno uro reducira, pač pa se je glasil predlog, naj se poučuje petje tako, da bo imela teorija samo eno uro, druga ura pa bi se morala uporabiti za petje. V predmetniku se je to označilo kot 1+1. V 2. številki letošnjih Objav Sveta za prosveto in kulturo pa stoji med navodili k novemu predmetniku, da je zborna petje neobvezno. Na plenumu Sveta je bila samo izražena misel, da bi se dijaki brez posluha mogli zbornega petja tudi oprostiti in je edino v tem smislu bila mišljena »neobveznost«. Tudi pri učiteljskih zborih ni opaziti kakšne tendence za redukcijo tega predmeta. Iz materiala, ki ga ima društvena komisija za revizijo učnega načrta, je razvidno, da ni nobena gimnazija predlagala redukcije petja v predmetniku za prvi razred, samo ena v predmetniku za drugi razred (namesto dveh predloga ta gimnazija 1 uro, za črtanje v 3. in 4. razredu (predvsem zaradi mutiranja dijakov) pa sta bila zbora dveh gimnazij. Vse ostale gimnazije računajo s petjem kot dvoimnim predmetom, nekaj pa je tudi takih, ki so predlagale zvišanje tedenskih ur na tri. Pionirski zbori pa naj bi seveda ostali kot doslej.

Družbeno upravljanje v šolstvu

Ljudska skupščina republike Hrvatske je že sprejela odlok o osnovnih načelih družbenega upravljanja v šolstvu. Ker v LR Sloveniji te problematike še nismo zajeli v upravno-pravne norme, bi zaenkrat seznanili naše bralce z osnovnimi načeli družbenega upravljanja v LR Hrvatski.

Sprejem Odloka o osnovnih načelih družbenega upravljanja šol pomeni ogromen napredek za šolstvo v LR Hrvatski, ker je uzakoni vse dosedanje napore in izkušnje delovnih ljudi za uveljavljanje družbenega upravljanja v šolstvu. Sočasno pa pomeni tudi uspeh pozitivnega prizadevanja naprednih prosvetnih delavcev na Hrvaškem. Sele sedaj je prenesena na najširše množice tudi odgovornost za učne in vzgojne uspehe ter za določanje materialnih pogojev dela v prosvetnih ustanovah.

Člen 1. omenjenega odloka pravi: »Dosedanji rezultati družbenega razvoja v našem gospodarstvu in na drugih področjih javnega življenja zahtevajo, da se ustavno načelo družbenega upravljanja delovnih ljudi začne uveljavljati tudi na področju prosvetne dejavnosti.

Današnji organizacijsko-upravni sistem naših šol se ni v skladu z ustavnim načelom družbenega upravljanja na področju prosvete.

V sedanjí fazi nastajanja komunne je težnja delovnih ljudi na področju družbenega upravljanja in v skrbi za delo ter razvoj šolstva v praksi že pokazala konkretne rezultate in oblike družbenega upravljanja na šolah.

Zato je potrebno, da v interesu nemotene in plodnega razvoja družbenega upravljanja sprejemamo predpise, ki naj vsebujejo osnovna načela druž-

benega upravljanja naših šol.

Ce pogledamo vsebino samega odloka in se pri tem ne spuščamo v podrobnosti, se bomo seveda v prvi vrsti pozanimali za organe upravljanja. Ti so:

- Šolski odbor (Šolski svet)
- Učiteljski zbor
- Razredni zbor
- Skupnost razreda
- Skupnost doma in šole (Zajednica doma i škole)

Šolski odbor, ki ga v LR Hrvatski imenujejo šolski svet, sestoji iz določenega števila članov učiteljskega zbora, določenega števila staršev, direktorja ali upravitelja šole, v srednjih šolah pa tudi še določenega števila učencev, oziroma dijakov. Tak šolski odbor šteje 9 do 17 članov. Predstavnike učiteljskih zborov volijo učiteljski zbori sami, predstavnike staršev pa naj bi volili na zborih volivcev. Kjer to ni mogoče (v mestih), imenuje predstavnike staršev ljudski odbor na podlagi posvetovanja ali pa na predlog družbenih organizacij. Prav tako imenuje ljudski odbor tudi svojega predstavnika iz vrst ljudskih odbornikov. Enako načelo velja tudi za delovne kolektive, ki sodooločajo pri upravljanju strokovnih šol. Šolski odbor se izvoljen za 2 leti, vendar pa se lahko v tem času člani šolskega odbora menjajo.

V okviru dela takega šolskega sveta spadajo vse naloge s področja vzgoje, izobrazbe, socialno-zdravstvene zaštite oencev in skrb za čim boljše materialne pogoje za delo v šoli. Šolski odbor pa se ne ukvarja s personalnimi vprašanji. Njegove naloge so po uredbi v glavnem te:

Šolski odbor posluje v smislu zakonitih predpisov, izvaja načela prosvetne politike in izvr-

Iz prakse šolskih odborov

Šolski odbor Kuteževo (Ilirska Bistrica)

V odboru imamo 8 članov, ki smo jih izvolili na roditeljskih sestankih po vaseh. Vsak mesec je sestanek. Doslej sta bila dva. Izkušnje vem, da se starši, ki skrbe za napredek svojega otroka, brigajo tudi za šolsko problematiko. Med temi interesi sem pa poznal tudi mnogo, ki so se za šolo zanimali zato, da bi bili njihovi otroci pri učitelju boljše zapislani. Ko sem ustanovljal šolski odbor 1. 1948, sem takim nasedel.

Ta izkušnja me je ob ustanovitvi sedanjega odbora precej plašila. Vedel pa sem, da bom moral zadevo urediti. Sila, ki me je prignala, je bila potreba po obnovi polrazpadle šole in potreba večje povezave vasi s šolo. Najprimernejši kraj za izvolitev članov v šolski odbor je po mojem roditeljski sestanek. Da se sestanek ne bo preveč zavlekel, sem sklenil predlagati člane odbora kar sam. Kriterij za predlog je bil naslednji: član odbora mora imeti v šoli otroka. Otok bo pobudnik, da bo odbornik neho. te misli tudi na šolske probleme. Drugo, kar me je vodilo pri izbiri, je bilo zanimanje kandidata za izvenšolsko kulturno prosvetno dejavnost. Clovek, ki nima smisla za neko prosvetno delo, ne more v odboru uspešno delati. In nazadnje, tudi verski fanatik ne more biti v takem odboru. Iskal sem seveda tudi med tistimi, ki so napredni gospodarji. V odbor sam skušal vključiti tudi nekaj moških. Vprašanje mož je pri nas težko, ker so skoraj vsi čed poljetje v gozdu.

Roditeljski sestanki so potekali nepriljubeno. Reči moram, da so bili ljudje pri izbiri precej previdni. Sami so našli dva še boljša člana, na katera popreje je pomislil nisem, čeprav sem njih delo dobro poznal. Prvi sestanek odbora je bil bolj informativnega značaja. Pri tem nisem mogel še ugotoviti prave vrednosti novega odbora. Drugi sestanek pa je postavil pred člane naslednja vprašanja: popravilo strehe na šoli, določitev prostora za novo zgradbo, ki bi bila za dva sedanja šolska centra, vprašanje obveznega osemletnega šolanja in vzgojni problem nekega moralno uhlenega otroka.

Sestanek je bil živahen. Za vsako težavo so odborniki našli tudi rešitev. Pri popravilu strehe so najmanj razpravljali, ker so takoj ugotovili, kje bomo dobili na posodo strešnike in delavce. Danes že lahko povem, da je bilo delo dobro opravljeno. Poprej je bil postopek daljši. Predlog za popravilo smo pošiljali najprej na občino in od tam so (ali pa tudi niso) poslali delavce. Tako smo čakali v decembru na popravilo kar dva meseca, pa je bilo še delo slabše opravljeno. Članek v Borbi z dne 21. III. govori sicer o tem, da se šolski odbori ne bi ukvarjali s materialnimi problemi. Menim, da brez tega ne bo šlo. Če materialni problemi niso rešeni, tudi delo ne more imeti prave kvalitete. Poleg tega pa tudi ne bi bilo prav, če ne bi s temi problemi seznanjali tudi občinskega odbora. Po odredbi okraja, mora biti predsednik šolskega odbora član občinskega odbora. Ta mora biti torej poučen o materialnih potrebah šole, da ne bo šola tisti objekt, ki bo pri krčenju proračuna vedno prvi prizadet. Na vrsto je prišla nato razprava o novi šolski zgradbi, ki bo združila mladež štirih podgorstih vasi. Tako šola je dolgoleten sen starejših in mladine. S člani smo se s seje po-

dal kar na polje, da smo odbrali primerne terene. Tudi to je bil materialni problem! Naslednje obravnavano vprašanje je bila osemletna šolska obveznost. Nastopa čas, ko bo vedno več želja po predčasni izpustitvi otrok iz šole. 14 letni otroci so na vasi že cel dni naraj. Člani sami so opozorili se na nek drug problem. Po dovršenem 4. razredu pride otrok v 5. razred, tam pa obvisi. Zaradi pomanjkanja učnih moči ali pa nezadostnega prostora se otroci učijo več let iste snovi. Zame to ni tako tragično, saj v teh letih otroci šole zares osvobodijo. Dosedanja oblika večernih tečajev ne zadošča. Ljudje bi radi več. Željo si predavatelj iz živinorejskega in sadjarskega področja. Zato pa so potrebni strokovnjaki. Zadevo naj rešita kmetijska zadruga in občinski odbor.

Ker nekateri govorijo o neposrednem sodelovanju otrok v šolskem odboru, povem, da nisem zrel za to. Saj če kaj povedo, jim to sugerira učitelj. Zato je bolje, da učitelj izrazi svoje mnenje neposredno. M. M.

Katero čtivo godi šolski mladini

V kranskem okraju je imela anketa republiške Zveze prijateljev mladine lep uspeh. Mladinsko časopisje je v kranskem okraju zelo razširjeno. Samo na Cicibana je naroučenih 3694 otrok, na Pionirja 1462, na Pionirski list 2816, na Mlada pota 56, na Cebelico 654, na Knjižnico Sinjega galeba 622. Seveda pa bere liste večje številne otrok, ker si jih medsebojno izposojajo.

Otroci radi bere tudi mladinske kotičke dnevnikov in tednikov, starejši pa tudi dnevnike, tednike, humoristične liste in strokovno časopisje. Zal navajajo mnoge šole, da otroci zelo radi bere TT. Nekateri razredi ga bere 90%. Res je, da posejajo po njem predvsem zaradi slikanic, ki jih izrezujejo in barvajo, vendar mnogi bere tudi ostale prispevke (anketa oemnja predvsem Rumeno vijolico).

V starosti od 7 do 10 let bere najrajši pravljice, pripovedke, basni, zivalske zgodbe (kot je Medvedek Neeva) in potopise. Ljubijo kratke sestavke z bogatimi ilustracijami. V starosti od 10 do 14 let bere radi detektivske in vojnunske romane, zgodbe iz NOB, sestavke, ki vsebujejo dogodke iz njihovega življenja (Edmondo de Amicis, Srce). Radi bere krajše poljudno-znanstvene spise, zasedajojo pionirsko pošto in rešujejo križanke. Dečki ljubijo zgodbe iz pragozda, deklice že vedno pravljice. Mestni otroci se navdušujejo za filmske propekte in filmsko rubriko v TT.

V starosti od 14 do 18 let jih v časopisju najbolj priteza sport, kulturna rubrika, tehnika, politični dogodki doma in po svetu. Na vprašanje, katere knjige otroci najrajši bere, so nekatere šole poslale cele sezname. Od domačih književnikov so pri najmlajših najbolj priljubljeni Bevk, Seliskar in Milčinski, iz tujih literatur so na prvem mestu tale dela: Robinson, Robin Hood, Bambi, Sneguljčica, Pepelka, Rdeča kapica, Gulliver, Lassie se vrača, Tarzan. Gimnazijci bere v višji največ leposlovna, zgodovinska in potopisna dela. Od domačih književnikov bere največ Kejsnika, Jurčiča, Finžgarja, Slodnjaka. Od tujih se navdušujejo za Sienkiewicza, Vernea, Londona, Buckova, Scotta, Dickensa, Gorkega, Hugoja.

Otroci odklanjajo tisto, kar je za njihovo razvojno stopnjo nerazumljivo. Mnogim se zde poljudno - znanstveni sestavki presuhoparni. Odklanjajo knjige, ki so brez ilustracij, pravtako predolge sestavke brez

našel, tudi inventar bi nabavil, seveda, če ne bo proračun je okrnjen. Taka rešitev bi bila idealna in bi rešila problem osemletne šolske obveznosti ter kvalitetno dvignila pouk v vseh razredih. Ob tem smo nalezli še na izobražbeni problem odrasle mladine. Tej so potrebni seminarji in kmetko gospodarski tečaji. Dosedanja oblika večernih tečajev ne zadošča. Ljudje bi radi več. Željo si predavatelj iz živinorejskega in sadjarskega področja. Zato pa so potrebni strokovnjaki. Zadevo naj rešita kmetijska zadruga in občinski odbor.

Ker nekateri govorijo o neposrednem sodelovanju otrok v šolskem odboru, povem, da nisem zrel za to. Saj če kaj povedo, jim to sugerira učitelj. Zato je bolje, da učitelj izrazi svoje mnenje neposredno. M. M.

premege govora. Ne marajo težjih povesti s tujimi imeni in žalostnim koncem. Ne zanimajo jih podrobni opisi krajev in oseb. Ne navdušujejo se za pesmi. Če so politični sestavki suhoparni in polni tujk, jih otroci odklanjajo. Zanima jih tisto, kar je pisano živahno in poljudno: o lepši bodočnosti, o Titu, o Trstu, o bojih v Indoneziji. Najbolj pritegnje mladino (zlasti najmlajše) ilustracija. Najrajši imajo barvane ilustracije, kot so v Cicibanu. Predmet v naravi in slika si morata biti podobna. Izdelanih slik ne marajo. — Ljubijo jasne, čim bolj naravne barve. Vseč so jim zlasti ilustracije iz prirode (Medvedek Neeva).

Najrajši imajo ilustracije v Desetem bratu, Martinu Krpanu, Sneguljčici, Tarzanu, Mišku Figi, Gulliverju, Robinsonu in Medvedovi svatbi.

Ne ugajata pa Pepelka in Polpetelinček. Najbolj priljubljeni ilustratorji so: Miki Muster, Marlenka Stupica, Ksenija Prunkova, France Slana, Ivo Subic.

Višješolcem so všeč: pokrajinske slike, risanke, portreti ter slike iz planinskega in taborniškega življenja. Vzgojitelji so mnenja, da je v listih dovolj sestavkov s patriotično tematiko, da pa niso vsi kvalitetni. Avtorji vsebine ne znajo približati mlademu človeku, domovinsko čustvo mu le vsiljujejo. Naši književnosti manjka junaških likov in dogodkov iz NOB, ki naj bi v mladini vzgajali junaštvo in požrtvovalnost. Tudi zgodbe iz dobe kmečkih uporov je premalo. Potrebujemo zgodovinskih čitank, kot jih imajo sosednje republike.

Premalo je knjig, ki bi na poljuden, otroku dostopen način prikazovale razvoj tehnike in družbe. Potrebne bi bile zgodbe o življenju naših velikih mož v pripovedni obliki. Mladinski listi naj bi prinašali higijensko-zdravstvene nasvete, činke proti alkoholizmu, pisali naj bi o prizadevanju invalidne mladine, o idejah mednarodnega zblizanja, prinašali naj bi nasvete o izbiri poklica.

Ciciban naj bi prinašal več sestavkov samo za 1. razred (več slikanic z besedilom v velikih črkah), več lahkih križank in moralno - vzgojnih zgodb. Pogosteje naj izhajajo igrice! V Cicibanu bi želeli več ponatitov iz naših klasikov (Lestvica, Stritarja, Ketteja). Mladinska knjiga izdaja preveč prevodov.

Sestošolci menijo, naj bi časopisje prinašalo več kritik o

novih knjigah, več novic o sodobni tehniki, več prirodopisnih člankov. Zele še več del iz svetovne literature. Anketi je dokazala, da se je mladinski tisk v kranskem okraju razmahnil kot še nikdar. Pravtako je pokazala njegove osnovne pomankljivosti: knjige so predrage, nekatere so premalo blizu otrokovemu doživljanju, nekaterih literarnih zvrsti pa je premalo. Veliko je

Novi učni načrt in učne knjige

Dobili smo začasni učni načrt za osnovne šole nižje in višje stopnje.

Kakor je znano, ima novi učni načrt precej sprememb, zlasti v prirodoslovju, pa tudi v zemljepisu, domoznanstvu itd. Tako je že za III. razred osn. snov uvedena nova snov iz rastlinskega in živalskega sveta. Take spremembe so tudi v IV. razredu, še več pa v višjih razredih osemletne šole, kjer je zajeta snov iz botanike, zoologije, fizike in kemije.

To bi bilo še vse v redu! Drugo pa je vprašanje učnih knjig za predmete, ki so bistveno spremenili gradivo. Zadeva je namreč naslednja. Na nižje organiziranih šolah, kjer poučuje največ dva učitelja (takšne imamo tudi danes za III in IV. razred osnovnih šol). Nekaj sličnega bi bilo potrebno tudi za višje razrede osemletnih šol, kajti od učencev ne moremo zahtevati, da bi kupili Zoologijo za n. g., Botaniko za n. g. in še morda Fiziko za sr. šole, pa še Kemijo po vrhu. Vsaj zoologijo in botaniko bi naj zajela taka učna knjiga!

Učitelji višje organiziranih šol verjetno ne čutijo tako živo potrebo po takih učbenikih, ker se ne poslužujejo toliko tihe zaposlitve učencev ali pa to laže drugače opravijo.

Zorn VIII.

RAVNATELJSTVO SLOV. ŠOLSKEGA MUZEJA (Poljanska cesta 30) sporoča, da je muzej odprt. Knjižnica in arhiv poslujejo dnevno od 8. do 12. ure, ogled razstavnih zbirk je ob torkih, četrtnih in sobotah od 10. do 12. ure. Skupinske obiske javite poprej ravnateljstvu.

ZAHVALA ZA DARILO

Tovariši Ivan Kocijančič, ki živi v poklju v Lipnici pri Kamni gorici, je poklonil Slovenskemu šolskemu muzeju: ALLGEMEINE SCHULORDNUNG — OBČI ŠOLSKE RED IZ LETA 1774, in sicer nemško-slovenski v Ljubljani natisnjeni izvod, ki doslej ni bil znan. Za darilo se mu iskreno zahvaljuje ravnateljstvo muzeja.

del iz tujih slovestev, premalo ponatisov iz domačih klasikov. Mladina bere nekvalitetne, pustolovske romane, bere plehke sestavke TT-ja, ker ji v nezadostni meri omogočamo branje kvalitetnih in obenem privlačnih del. Pričakujemo, da bo dala anketa o filmu in njegovem vplivu na mladi rod, ki je pripravila ZPM LRS, še plodnejši material. P. D.

Tudi to moramo rešiti s šolsko reformo

Otrokovo zrelost za vpis v šolo ne moremo določiti po neki tradiciji, kakor se je dogajalo nekoč, pa tudi je ne moremo določiti povsem po izjavah praktikov elementarnega razreda. Z uspešnimi metodami psihotehniko moremo določiti, kdaj je otrok zrel za vpis v šolo, kdaj je sposoben za elementarni pouk. S psihotehničnim raziskovanjem lahko določimo stopnjo elementarnih psihičnih sposobnosti otroka, ki so za pouk potrebne. Ta raziskovanja niso identična s merjenjem splošne inteligence otroka za to stopnjo. Za vpis otroka v šolo je pogoj, da so njegove sposobnosti vsaj srednje razvite.

Potrebno je, da ima učenec že nekoliko čuta odgovornosti do šolskega dela. Znano nam je, da otrok razume, če mu dajemo primerne naloge. Njegov spomin zajema že več zaporednih nalog in svoje delo ne prekinja, dokler ga ne opravi. — Otrokovo delo je že toliko trdnost, da svojo šolsko nalogo razume, pomni in jo tudi opravi.

Iz sveta iger prinaša otrok s seboj tudi neko znanje pravil. Otrok se mora znati prilagoditi in podrediti pravilom igre.

Otrok, ki je za vstop v šolo zrel, mora imeti do neke mere razvit spomin, razum in pozornost.

Učitelji se največkrat pritožujejo, da učenci - novinci ne znajo koncentrirati svoje pozornosti. Otrok se je sicer pri igri navadil pozornosti, ki zaradi svoje zamovitosti in zabavnosti brez težav veže otrokovo nehoteno pozornost; v šoli pa je učitelj vnaprejši znan, saj šolskega dela ne more spreminjati v igro in svojega dela ne more tako zanimivo oblikovati, da bi mogel pogrešati otrokovo hoteno pozornost. Pa tudi ne bi bilo pravilno, saj je naloga šole, da v učencih razvija hoteno pozornost.

Ob vstopu v šolo mora imeti učenec takšen spomin, da krajši sestavek ponovi po enkratnem slisanju.

Otrok je razumsko zrel za vstop v šolo, če opazi na slikah absurdnosti, če zna določiti vrstni red treh ali več povezanih in s slikami ilustriranih dogodkov itd.

Otrok, ki stopa v šolo, mora imeti tudi take sposobnosti, da se bo znal vključevati v kolektiv. Prav tako ne moremo prezreti otrokovega zanimanja za šolo. Zanimanje za šolo bo večje, če že ima brata ali sestro, ki hodi v šolo. Končno moram se omeniti, da nikakor ne moremo prezreti otrokove telesne razvitosti.

Kdaj je torej otrok zrel za vstop v šolo, moramo določiti

po psiholoških kriterijih in ne s mehaničnim upoštevanjem rojstnih podatkov. Če otroka, ki je zrel za šolo, ne sprejmemo, se bo v vrtcu ali doma dolgočasil. Poznam otroka, ki ni bil sprejet v šolo, manjkalo mu je nekaj dni za izjemni vpis; ta otrok sedaj bere doma pravljice in čaka, da bo smel nadaljevati svoj razvoj tudi v šoli. Ali ni to nasilno zaviranje otrokovega naravnega razvoja? Otroku je šola nujna potreba za njegov naravni razvoj, tega z nečim drugim ne moremo nadomestiti.

Po kakšnem kriteriju je bil določen vpis učencev v I. razred osnovne šole s sedmim letom, mi ni znano. Sedaj je četrtina novincev že v osmem letu, ko vstopajo v šolo. V drugih državah vpisujejo s šestim letom, le v severnih državah s sedmim letom. Ali ni to še ostank tistega navdušenja, ko smo se podili za tujimi vozovi in nismo upoštevali lastnih pogojev?

Mislim, da je treba rešiti z reformo šole tudi vpis učencev v šolo. Zato pa moramo imeti trdne psihološke izsledke o našem otroku. Prav zato bi morali takoj začeti z delom. Psihološki inštitut v Ljubljani naj bi to delo usmerjal.

B. Horvat

Plenum Centralnih odborov Zdrženja učiteljev in Zdrženja profesorjev Jugoslavije

O plenumu, ki je bil 5. in 6. aprila v Sarajevu, bomo obširneje poročali v naslednji številki. Republiška odbora združenj sta pred odhodom delegatov v Sarajevo imela še posebna posvetovanja, na katerih so bila v zvezi s tezami, ki sta jih poslali Centralni upravi, izdelana navodila delegatom. Navodila so se nanašala v glavnem na materialne pogoje naših šol, šolski sistem, odnos določenih družbenih slojev do osemletne šolske obveznosti, izoliranost šole od družbenega življenja, enostransko obveščanje javnosti o šolski problematiki in dnevnem tisku, šolski režim ter upravljanje v šolstvu.

OPRAVIČILO

Četrta stran 6. številke Prosvetnega delavca je šla v tisk, ne da bi bila opravljena 2. korektura (v lomljeni polji). Prosimo bralce in pisce objavljenih člankov, da nam to oprostite. Tov. Merčevič iz Kanala pa najlepša hvala za opozorilo. Uredništvo

Povezava dijaškega doma z okoljem

Piše Sušterič Lojze

Sredi vidnih in skrilih svogojevalcev in sredi različnih prilik, v katerih posamezni dijaški domovi žive, bom v svojem izjavljanju nujno fragmentaren, v nakazovanju problemov pa enostranski. Fragmentaren zato, ker predstavlja polje, na katerega se podajam, v nekem smislu sintezo vzgojiteljevega dela, enostranski pa zato, ker mi bodo služili kot vzorec problemi, ki jih nudi delovni okvir Dijaškega doma Ivana Cankarja v Ljubljani.

Za zunanost Cankarjevega doma — in v tem seveda ni osamljen — se zdi, da je take narave, da zmore pogoltniti vse in vse prebaviti. Postavljen pred desetletji z namenom uniformiranja duha, je ostal kljub dejanskim naprom zastarel. Ta dojem je tako živ, da ga marsikdo ne more sprejeti samega zase in ga utede zato s spremenjenim predznakom vnosi na vse, kar v njem prebiva. To tem bolj, ker je v domu nakopičeno mnogo skromnosti in nezahlevnosti, prirodnosti in neuglednosti naših podelčanov iz kmečkih in delavskih družin in mnogo popolnih strok, ki jim je dom edino zatočišče.

Čemu življenju fantov novih vzpodbud, da bi se veselje po obrazih zliilo in da bi dalje kalilo, kar žlahtnega je, čutiš, kako številne so komponente uravnarvanja doma domske individualnosti. Ne gre namreč le za več stogloya množico s pestro usmerjenostjo, z znano razliko v starosti, še več v pa v navadah, razvadah in stremenjih, ki jo je treba ubrati, da zaživi v odgovarjajočem delovnem ritmu. Življenje doma se poleg tega razteza vsak dan tudi na sedem ljubljanskih učilišč, pa tudi sicer prerašča okvir togih domskih sten in se v določenih oblikah staplja s svojo okolico, s terenom. Vplivi vzgajalcev pa so neprecenljive vrednosti.

V Objavah za prosveto in kulturo LRS je med začasnimi navodili za dijaške domove tudi člen, ki nekako zahteva povezavo doma z okoljem. Od posebnega upoštevanja vrednih svogojevalcev bi se zaustavili pri povezavi z roditelji, pri povezavi s šolo, z mladinsko organizacijo ter društvi.

Menda ne bo odveč, če pri tej priliki omenim, da je beseda povezava danes sicer mnogo v rabi, da nam pa pomeni čedalje manj, da postaja fraza v usih, ki nehoti pozabljajo ali pa sploh niso doživeli »povezave« kot ne-

pravilne parole revolucionarne silovitosti vojnega in povojnega časa, s katero je slovenski človek ustvarjal, boreč se s preteklostjo, novo ravnotežje sil v svojem socialnem in kulturnem življenju. Čvrsta skupnost delovnih ljudi, ki so stremeli k duhovnemu in gnotnemu napredku in socialni pravičnosti je bila nujna, bila je pogoj njihovega uspehu. Predstavljala je nepremagljivo, politično in ideološko opredeljeno družbeno atmosfero. Namen naše povezave je posredovanje idejne čistosti, pa tudi sestop z ideološke višine v sredino preprostih človeških razmerij.

Zelja po spoznanju notranjega okolja posameznega gojenca vodi vzgojitelja k povezavi z njegovimi starši. Vsak človek ima namreč razen zunanega okolja, v katerem živi, svoj notranji svet, individualno osebno okolje, od katerega je odvisno, kaj bo od svoje okolice sprejel, čemu se bo prilagodil, koliko bo zunanji svet vplival nanj in ga oblikoval. Dva fantiča, ki živita v istem internumu, se učita v isti učilnici, za isto mizo, se igrata z istimi šolski, dejansko nikoli ne živita v istem zunanem okolju. Vsak izmed njiju ima do tega drugačnega osebno razmerje. Zato pa vsakogar okoliže različno oblikuje. To kar je prvi sprejel kot privlačno in simpatično, je drugemu odvratno in zoprno. Isti tovariši so enemu prijatelji, zato ker se je spo-

prijaznil z njihovimi nazori in vzorci, drugemu zaradi osebne privlačnosti, tretjemu so pa samo tovariši v sportu ali pri zabavi. Ista učilnica je temu kraj poklicnega udejstvovanja, drugemu zaprta zabavišče, tretjemu pa zoprnost.

Da bi vzgojitelj mogel razumeti osebne probleme vsakega gojenca, da ne bi bil nasilen, da bi mogel razlikovati med škodljivimi razvadami in slučajnimi prestopki, je potrebno, da ima o gojenčih čim več podatkov. Posebno važno je to pri novincih. Prihod v dom pomeni v nekem smislu popoln prelom z dotrajanim življenjem. V internatu prvokrat zaživi v novi socialni zvezi z gojenci. Znajde se v novem vzdušju, v kakršnem še ni imel prilike živeti. Izgubstvo, s katerim pristopa, je zgolj izkusvo, ki si ga je pridobil v okrilju družine. Vse družine pa niso enake, zato so tudi izkustva fantičev zelo različna. Posebno kmalu vzniknejo, pokažejo se tudi najrazličnejše stopnje socialnega razvoja, nekatere so pretirano odvisni, drugi nimajo nikakršne sposobnosti za vzpostavitev kontakta, nekateri pa težko prenašajo, če jim sočelci ali vzgojitelj ne posvečajo posebne pozornosti. Predhodno domsko družinsko izkustvo predstavlja za vzgojitelja problem posebno važnosti. Če hoče biti vzgojitelj res namestnik staršev, če hoče da postane gojencu, zlasti

mlajšemu »poleg staršev res najvplivnejša osebnost, če hoče da gleda fantič v njem kot na dopolnilnega roditelja, ki ima roditeljsko avtoriteto in pravico, mu mora priti nasproti kot znanec, vzljubiti mlado mladost, v njegovem zadržanem odnosu pa mora biti vsaj rahel odtenec fantiču znane barve, da jo bo mogel prepoznati in jo sprejeti kot del svoje težko pogrešljive sredine. To pa je možno le ob dobri »povezavi« s starši.

Na neko stalno periodično se obnavljajočo obliko povezave s starši, kot so n. pr. roditeljski sestanki, seveda ni mogoče misliti. Oddaljenost, stroški pa verjetno tudi čas se temu upirajo. Sicer pa nič zato, saj svojci itak neradi razglašajo svoje križe in težave« take, ki bi vzgojitelja posebej zanimalo, pa še celo. Prilika intimnejšega razgovora pa se nudi v začetku vsakega leta z roditelji tistih, ki prvič stopajo v dom. Vzgojitelj naj bi te priliko izkoristil nikoli ne zanemarljivo. Navzkrižja, ki jih je otrok doživel, nikakor ne ostanejo nema, ampak se za neseljivo odražajo pri vraščanju v domski okvir.

Sicer pa pri povezavi s starši ne gre samo za to, da bi vzgojitelj zbral podatke. Vzgojitelj mora v interesu gojenecv njihovim staršem svoje izsledke tudi vrnati. Če n. pr. šola in dom ugotovita dijakovo oziroma gojencovo intelektualno nesposobnost,

ali emocionalno nedozrelost za študij, morajo starši o tem tudi izvedeti. Fanta je treba rešiti nepotrebnih muk, ki ne ostajajo brez posledice za njegovo duševno zdravje.

Pa še na nekaj bi opozoril. Vzgojitelj naj bi skrbel tudi za živo zvezo med gojenci in njihovimi svojci. Aprilal naj bi na očetovsko in matersko ljubezen do njih kot enega izmed nagibov za dobro vzgojo. Ohranjal naj bi jim ljubezen do fizičnega dela, da se ga gojenci ne bi sramovali, saj jim je v veliki večini delila kruh žuljeva roka. Idejno prenošeni naj bi se gojenci zares kot sinovi vračali k staršem, ne pa se od njih odtujevali. To bi bila ena naravnih pobud tudi za vzvljanje staršev v naš čas.

Problem zase so zanemarjeni otroci, varovanci socialnega skrbstva. Vzrasli so brez telesne in duševne nege. Prepuščeni so bili samim sebi in slučajju, zelo pogosto slabi družinski in neredko tudi izpostavljeni slabemu ravnanju. Dom jim nudi, kar jim more, kar pa jim najbolj manjka, toplega družinskega vzdušja, ki bi edini mogel odpraviti njihov obremenjen čustveni svet, tega jim ne more dati. Socialno skrbstvo bi moralo o tem več razmišljati, prav bi bilo, ko bi moglo najti zanje drugačno rešitev, kakor pa je dijaški dom.

Če opredeljuje vzgojiteljeve odnose s starši želja po spoznanju

Osnovne šole glede na število učnih moči v njih	4-razredne osnovne šole				8-razredne osnovne šole				Skupaj			
	število šol	število učencev	v %	na uč. učencev	štev. šol	število učencev	v %	na uč. učencev	štev. šol	število učencev	v %	na uč. učencev
z eno učno močjo	93	2609	3,6	28	196	6193	8,7	31	289	8802	6,2	30
z dvema	76	4937	6,8	32	224	15261	21,4	34	300	20198	13,9	33
s tremi	45	4645	6,4	34	105	11507	16,2	36	150	16152	11,2	35
s štirimi	66	9390	12,8	35	64	9989	13,9	39	130	19379	13,5	37
s petimi	29	5325	7,4	36	58	11124	15,6	38	87	16449	11,4	37
s šestimi	23	5180	7,2	37	29	6561	9,2	37	52	11741	8,2	37
s sedmimi	12	2983	4,1	35	12	3500	4,8	41	24	6483	4,4	38
z osmimi	22	6476	8,8	36	10	3208	4,5	40	32	9684	6,7	37
z več učnimi močmi	63	31281	42,7	35	11	4116	5,7	36	74	35397	24,5	35
Skupaj	429	72826	100	35	709	71459	100	36	1138	144285	100	35
	37,6%	50,4%	—	—	62,4%	49,6%	—	—	100%	100%	—	—

Nekaj pribomb ob redukciji gimnazijskega predmetnika

Da bi razbremenili našo srednješolsko mladino, ki je zaradi neživiljskih predmetnikov in učenih načrtov zaposlena od ranega jutra do poznega večera, je republiški svet za kulturo in prosveto posegel v predmetnik že sredi leta.

Po doslej veljavnem predmetniku je znašalo število učenih ur z nekaterimi naknadnimi dopolnitvami (ročna dela, telovadba) v prvih treh razredih nižje gimnazije po 31, v četrtem razredu pa 33. Po novem predmetniku ima I. razred 28, II. 29, III. 30, IV. pa 29 tedenskih ur. Za vsrže razrede osmega predvideva predmetnik po 30 tedenskih ur, medtem ko se veljavni predmetnik za osmi razred ni še nič reducirala.

Našo javnost bo gotovo zanimalo, na račun katerih predmetov je sestavljen ta znosnejši predmetnik. V I. razredu je črtana zgodovina (antična) popolnoma, ena ura telovadbe in ena ura petja; v II. razredu je odmerjen slovenski jezik namesto dosedanjih 6 le 5 tedenskih ur, petje in telovadba pa sta reducirana za eno uro; v III. razredu so črtali po eno uro petja in telovadbe, v VI. razredu pa po eno uro fizike in telovadbe, popolnoma pa higiena in zgodovina glasbe.

Pod črto je pripomba, ki se glasi: »V razredih I. do IV. imajo dijaki še po eno uro zbornega petja.«

Po novem predmetniku je tedaj petju (pevski teoriji) odmerjena le v I. in II. razredu po ena tedenska učna ura, medtem ko predmetnik petja kot predmeta v ostalih razredih sploh ne predvideva. Po opombi bi logično sledilo, da ima razred tega še vsak razred nižje gimnazije za pevce (za tiste dijake, ki imajo posluh) po eno uro zbornega petja. Taka rešitev bi bila glede na bogate slovenske pevke tradicije vsekakor tudi pravilna, razumljiva in utemeljena.

Toda službena razlaga nekaterih okrajnih svetov za kulturo in prosveto je glede zbornega petja drugačna in vse prej ko razumljiva. Vsega zbornega petja je po novem predmetniku na vsakem zavodu ne glede na število dijakov za vse razrede od I. do IV. eno samo uro na teden.

Dejanski pomeni tako stališče popolno odpravo zbornega petja iz naših nižjih pa tudi višjih gimnazij, kakaj vsakomur mora biti jasno, da v eni sami tedenski učni uri, ki traja 45 minut, se ene nekoliko zahtevnejše enoglasne množične pesmi ni moč naučiti. Vrhu tega pa je tako komentiranje absurdno in neizvedljivo. Denimo, da šteje zavod (nižja gimnazija) 500 dijakov, med katerimi je 250 takih, ki imajo posluh in veselje do zbornega petja. In takih primerov je k sreči dovolj. Samo odprimo naše sprejemnike! Kako vsem ljubiteljem lepe slovenske zbornice pesmi polgrava sree, kako lahko poslušajo na magnetofonske trake posnetke pionirske in mladinske zbornice iz vseh naših močnejših gimnazij! Kako bo odšel? Ali jih bomo še mogli slišati, če bomo tako togo in administrativno reševali velenj pomembno vzgojno in kulturno vprašanje? Ali bi nam mogli naveden komentatorji postreči z navetom, kako ti tehnično izvedli njihovo zamisel? Z drugimi besedami: kje najti primeren prostor za 250 pevcev in kakšno metodčno pot bi kazalo ubrati, da bi bil dosežen učni in vzgojni smoter? Treba je pripomniti, da sta obstajala pri Sornjem številu pevcev doslej

na šoli dva ločena pevka zbor, ki sta prirejala ob koncu vsakega šolskega leta doma in drugod vrsto uspešnih koncertov! Ni nimamo proti, če se je pevka teorija omejila le na eno tedensko učno uro, saj je bilo pretirano zahtevati od dijakov I. in II. razreda gimnazij resnično težke elemente glasbene teorije, če upoštevamo, da velika večina ni mogla pridobljenega znanja nikdar praktično uporabiti. Škoda, velika škoda pa je, da je v IV. razredu povsem črtana zgodovina glasbene umetnosti. Dijaki so jo namreč z velikim veseljem in interesom poslušali ter se je radi učili. In to po pravici! Danes, ko premore večina naših domačih na vasi radijske sprejemnike in ko tudi podeželski ljudje radi poslušajo prenose resne glasbe, je takorekoč kulturna nužnost, da se naša mladina seznanja z najvažnejšimi glasbenimi oblikami in deli ter njihovimi avtorji. Vrhu tega pa je v življenju in delu velikih glasbenih ustvarjalcev vse polno svetlih življenjskih zgledov (Bach, Beethoven, Schubert, Chopin, Čajkovskij itd.), ki v vzgojnem pogledu absolutno pozitivno vplivajo na mladoletnika. Tudi starši so se pri tem predmetu veliko novega naučili.

Kako je z redukcijo ostalih predmetov? Zgodovino smo iz prvega razreda enostavno brisali. Ali je bila antična zgodovina, ki temelji v glavnem na mitologiji resnično edini in največji balast za naše prvotince? Ali jih ne duši veliko bolj n. pr. tuji jezik? Ali mar ni duševno

trpljenje, da jim trpamo v mlade ukaželjne glavice gramatična pravila tujega jezika, ko se šele spoznajo s slovničnimi pravili materinega jezika? In dobro znanje gramatike materinega jezika je vendar pogoj za uspešno učenje tujega jezika! Cemu ni najvišji prosvetni forum, ki je predmetnik izdal, upošteval mnenja strokovnih komisij, ki so iz opisanih vzrokov predlagale, da se naj začne dijak učiti tujega jezika šele v II. razredu?

Enaka usoda je zadela tudi h. glieno v IV. razredu, ki je novi predmetnik več ne predvideva. Razumemo, da so bili sestavljalci pri svojem delu pred težko nalogo, vendar ne bi smeli pozabiti, da bo večina absolventov podeželskih nižjih gimnazij ostala doma na zemlji, deloma pa se bo vključila v našo industrijsko in obrtno proizvodnjo, o higieni pa ne bo slišala in vedela ničesar. Nemara pa so sestavljalci pri tem verjetno upoštevali dejstvo, da se bo ta mladina seznanila s tem predmetom pozneje v vajah kmetijskih ter gospodinjstkih šolah?

Ali je novi predmetnik odločilno razbremenil naše dijake nižjih gimnazij? Najbolje bi na to vprašanje odgovorili dijaki sami. Kdor je njihovu mnenju v zadevi že kaj prisluhnil, bo priznal, da novi predmetnik ni prinesel prave, tolikanj pričakovane razbremenitve, kakaj ukinil je nekaj lažjih in priljubljenih predmetov, ki dijakom itak niso bili v breme, medtem ko se bistvu preobremenitve ni približal.

D. P.

Potovanja v inozemstvo

Centralna odbora Zdrženja učitelja in Zdrženja profesorjev in predmetnih učiteljev bosta organizirala več skupnih potovanj v Anglijo in Francijo. Predvidena so naslednja potovanja:

1. Anglija.

a) London: skupina 25 prosvetnih delavcev bo bivala na poziv Sveta za prosveto mesta London tri tedne v Londonu in 1 teden v Tringu in sicer v času od 21. 6. do 18. 7. Udeleženci se bodo seznanili s kulturnimi in prosvetnimi ustanovami Londona, posebej s šolstvom. Predvideno je, da bodo pri skupni tolnači, zato ni obvezno, da udeleženci obvlada angleški jezik, vendar je zaželjeno, da pozna vsaj elemente jezika.

Cena bivanja na osebo je 40.000 din (vračunani so stroški prehrane, prenočišča, potovanja od Sežane in nazaj, vidiranje potnih listov in nekaj gotovine). LR Slovenija ima v skupini 4 mesta.

b) London: Na poziv Lige za mednarodno prijateljstvo bo skupina 20 prosvetnih delavcev bivala v Lidingu (40 km od Londona) 1 teden in tri tedne v Londonu in sicer v času od 17. 7. do 14. 8.

Namen obiska je seznanjanje s kulturnimi in prosvetnimi ustanovami obeh mest. Prenočišča bodo v domovih, med bivanjem bodo organizirana predavanja in obiski raznih ustanov.

Stroški znašajo 40.000 din (za kritje izdatkov kot pod a). LR Slovenija ima v skupini 3 mesta.

c) Mladinska konferenca v Vort-Vels.

Na poziv Velike mladinske lige bo bivala skupina 16 prosvetnih delavcev ali študentov (sinov ali hčera prosvetnih delavcev) v času od 2. 7. do 19. 7. v Domu Mladinske lige 1 teden in 1 teden privatno v mestu Bort.

Skupina bo sodelovala na sestankih, kjer se bo razpravljalo

o družbenih in prosvetnih vprašanjih, zato morajo udeleženci obvladati en tuji jezik (po možnosti angleški. (Med bivanjem bodo kulturno-prosvetne prireditve, zato naj vzamejo udeleženci s seboj narodne noše.) Udeleženci naj bodo stari do 30 let. Pripravilo naj predavanja iz področja, ki ga preučujejo ali se zanj zanimajo.

Stroški znašajo 33.000 din.

LR Slovenija ima v skupini 3 mesta.

2. Francija.

a) Pariz. I. skupina.

Na poziv Prosvetne lige za laično šole bo obiskala skupina 40 prosvetnih delavcev Pariz. Bivanje je predvideno v času od 21. 7. do 3. 8.

Namen obiska je, seznaniti se s kulturnimi in umetniškimi ter prosvetnimi ustanovami Pariza.

Organizirane bodo tudi manjše ekskurzije.

Stroški znašajo 22.000 din (za kritje izdatkov kot zgoraj.)

LR Slovenija ima v skupini 6 mest.

II. skupina.

Isto kot pod I. čas od 4. 8. do 18. 8.

LR Slovenija ima v skupini 6 mest.

b) Tečaj za profesorje francoskega jezika.

Na pobudo predstavnika Lige za laično šole bo organiziran v Mentonu (na Azurni obali) tečaj za 20 prosvetnih delavcev, predavateljev francoskega jezika. Tečaj bo trajal od 4. 7. do 25. 7., tri tedne v Mentonu in 1 teden, t. j. od 26. 7. do 1. 8., v Parizu.

Program tečaja: francoska konverzacija, tolmachenje, izbra-

nih klasičnih tekstov in seznanjanje s sodobno francosko književnostjo. V Parizu se bodo tečajniki seznanili s kulturnimi ustanovami mesta.

Stroški znašajo 35.000 din (izdatki kot zgoraj).

LR Slovenija ima v skupini 3 mesta.

Razpisujemo ta mesta za člane Zdrženja učiteljev in Zdrženja profesorjev in predmetnih učiteljev. Prijave pošljite do 20. aprila na svoje Republiške odbore.

Vsi reflektanti naj pošljejo prijave preko svojega društva, ki naj da mnenje oziroma priporočilo a kandidata. Vloge brez mnenja društva ne bodo upoštevane. Kandidati oziroma društva naj tudi navedejo, kako nameravajo kriti stroške. Priporočamo, da del stroškov kritje društva in okrajni SPK, del pa kandidat sam, nekaj pa bo prispeval RO.

Upoštevajte prijavni termin.

Gradivo k vprašanju materialne oskrbe naših šol

STANJE PROFESORSKIH IN DIJAŠKIH KNJIŽNIC

Po statističnih podatkih, ki jih je zbralo združenje profesorjev, jstanje na popolnih gimnazijah v LRS naslednje:

OKRAJ	Število dijakov	Število knjig v dijaški knjižnici	Število knjig na enega dijaka	Število knjig v podporni knjižnici	Število knjig v prof. knjižnici	Število šol
Celje	2009	5234	2,5	—	2986	2
Črnomelj	410	2543	6,0	440	263	1
Gorica	1006	3340	3,0	1183	705	2
Jesenice	700	2285	3,0	—	1376	1
Kočevje	525	1059	2,0	—	1800	1
Krško	542	760	1,5	156	350	1
Kranj	1335	3887	3,0	85	2563	2
Ljubljana mesto	7477	27886	3,0	7366	23828	10
Ljubljana okolica	1053	2768	2,5	55	926	2
Maribor	2130	3840	1,7	3218	2396	3
Murska Sobota	718	1995	2,6	—	1108	1
Novo mesto	878	4600	7,0	648	3949	1
Postojna	720	1442	2,0	—	1197	1
Ptuj	888	1249	1,4	—	1610	1
Sežana	242	611	2,8	56	150	1
Slovenj Gradec	608	356	0,5	Uporaba štud. knjižn.	1	1
Tolmin	326	469	1,4	2785	1250	1
Trbovlje	645	820	1,3	2898	458	1
	15413	65144	4,2	16890	47915	33

Stanje profesorskih in dijaških knjižnic na nižjih gimnazijah.

OKRAJ	Število dijakov od 1.-4. raz.	Število knjig v dijaški knjižnici	Število knjig na 1 dijaka	Število knjig v podporni knjižnici	Število knjig v prof. knjižnici	Podatkov poslalo šol
Celje okolica	3340	4013	1,2	—	5738	13
Črnomelj	517	1488	2,8	105	2781	5
Gorica	1799	2026	1,1	1120	1770	8
Radovljica	1414	2124	1,5	161	1612	5
Kočevje	938	1457	1,5	54	2141	5
Krško	1760	2175	1,2	956	3064	9
Kranj	2338	2824	1,2	1088	3328	9
Ljubljana m.	1057	1627	1,5	31	1805	4
Ljubljana ok.	2916	4669	1,6	397	6291	15
Ljutomer	1711	2112	1,2	971	2232	6
Maribor m.	2893	2342	0,8	1426	1726	18
Maribor ok.	3365	4359	1,2	483	5511	17
Murska Sobota	2194	2524	1,1	2119	3367	10
Postojna	1097	1615	1,4	203	1725	6
Ptuj	1394	1665	1,1	22	2164	9
Sežana	608	1945	3,2	505	717	4
Slovenj Gradec	1425	1701	1,1	123	2851	6
Šoštanj	1132	1997	1,7	1853	2242	6
Tolmin	624	1764	2,8	704	1989	4
Trbovlje	1187	1246	1,04	—	2367	4
	33709	45673	1,3	12321	55421	153

Podatkov za nižje gimnazije ni poslalo društvo Novo mesto, manjkajo pa tudi še podatki za 4 šole iz drugih okrajev.

„Kateri poklic si bom izbral?“

Brušura pod tem naslovom je vzbudila po vsej Sloveniji veliko pozornost. Če katero izmed peterih združenj prosvetnih delavcev, ki se vsako izmed njih trudi in dela na tem ali onem področju, zasluži priznanje združenja profesorjev in učiteljev strokovnih šol. Izdaja te brošure je tako pomembna in tako koristna, da jo je v prvem hipu težko preceniti. Brošura sama ne bi naletela na tako odobravalno — saj naštevajo samo vrsto šol, izobraževalnih in mnogoterih poklicev — če ne bi bila v najožji zvezi s težkim in zamotanim problemom, ki ga z vso vnamo, resnostjo in prizadevanjem rešuje to združenje, namreč: kako pravilno in gospodarsko racionalno usmeriti v ustrezne poklice mladino, ki dokonča svojo osmišljeno obveznost.

Iz našega tiska vemo, da bo letošnja absolvirala nižjo gimnazijo, osmi razred osemletk in dovršilo 15 letno starost nad 21000 mladine. Zanj bo treba najti zaposlitev, in to tako, ki bo ustrezala njenemu duševnemu in telesnemu razvoju. Zdrženje se dobro zaveda, da samo te hvalne in težke naloge ne more rešiti, temveč jo lahko rešuje le s pomočjo celokupne socialistične družbe, zlasti pa s pomočjo gospodarskih organizacij. Mnogo bomo lahko pomagali tudi ostali prosvetni delavci na šolah, v mladinskih in drugih množičnih organizacijah ter na robiteljskih sestankih. Brusura ne velja torej samo mladini in njenim staršem, ki jim je vzgoja mladine pri srcu. Pri seznamu raznih šol bi bilo treba še omeniti, da tu manjka navedba, koliko učencev ta ali ona šola more sprejeti. Dogaja se namreč, da je ob vpisu že prenapolnjena prav tista šola, katero smo mladincu ali

mladinki priporočali med šolskim letom. Tedaj se postavi vprašanje: »Kam sedaj?« Tu ne pomaga ne poklicna posvetovalnica, ne prošnja, ne jeza, ne zabavljanje. Po silil izbrani poklic je zgrešen! To neprijetno okolnost potrjuje dejstvo, da imajo tudi strokovne šole v določenih krajih nekaj okoliš, iz katerega najprej zajamejo adomač, potem šele ostalo mladino, če je še kaj prostora. Pravilno usmerjanje v poklice je s tem porušeno. Treba bo torej najprej zbrati podatke o številu prijavljenih in šele nato bi naj sledila pravočasna in sorazmerna porazdelitev učencev. Za večino staršev je tudi važno, kakšni so življenjski pogoji učece se mladine.

Druga težka zadeva je z izbiranjem bodočega poklica. Zdrženje namerava organizirati ogledne posameznih podjetij in večjih obrtnih delavnic, kjer bi mladina opazovala potek dela in spoznavala njegove sončne in senčne strani. Niti vzgojitelji ne poznajo vsakega proizvodnega procesa, kaj šele manj razgledani starši, da o mladini niti ne govorimo. Drženje bi bil predlog, da bi združenje s pomočjo gospodarskih organizacij izdelalo in razmnožilo filmske posnetke o proizvodnji tistih manj poznanih, novih in javnosti težje dostopnih obratov, za katere kader naravnost iščemo pa ga ne najdemo. S filmi bi zadovoljili vse: voditelje usmerjalne akcije, vzgojitelje, starše in mladino.

Trejte, kar se mi zdol potrebno, je to, da bo vsa ta plemenita akcija do konca šolskega leta končana. Za mladino pa, ki je dotlej ne bo mogoče vključiti v primerno zaposlitev, naj se že med počitnicami organizirajo čakalni zaposlitveni tečaji.

Zborovanje učiteljev v Šoštanju

V drugi polovici marca so zborovali člani učiteljskega društva Šoštanj. Udeležba na zborovanju je bila prav dobra. Zborovanje je obravnavalo predvsem probleme šolstva. Po hospitaciji pri uri telovadbe, smo poslušali poročilo o republiški skupščini. Zeleli bi si bolj obširnega poročila, kajti priznati moramo, da kljub temu, da je o skupščini bilo v našem listu precej napisanega, vendar taka poročila kaj radi prezremo in nam potem ni nič znanega, ker »naše list premalno upoštevamo...«

Nato je sledila razprava o društvenem programu in o upravnih zadevah. Navzoči so se pomenili tudi o knjigah, katere bo začelo izdajati Pedagoško društvo v Ljubljani. Nujno je, da se z izdajo teh knjig pohiti — zamudili smo že itak preveč časa — ker so nam napovedane knjige zelo, zelo potrebne. Nujno pa je tudi, da se vse učiteljevo nanje naroči. Ko jih bo učiteljevo enkrat dobilo v roke, smo trdno prepričani, da ne bo med nami nikogar, ki bi bil mnenja, da zadostuje, če ima te knjige naročene samo šola, ne pa tudi učitelj. Več volje do samozabrazbe bi bilo treba!

Na prihodnje zborovanje bo odbor povabil znanega pedagoga tovariša profesorja Šilha iz Maribora. Tega sestanka se že vsi veselimo, ker smo trdno prepričani, da bo to zborovanje bolj razgibano, kakor so bila običajno zborovanja zadnje čase.

notranjega okolja vsakega gojenca, ga vodi želja, da bi tudi drugi razumeli gojenčev individualni svet, v stike s šolo. O skladnosti vzgojnih stremeljenj na splošno mnogo govorimo, vendar so predraga enostransko usmerjena in obravnavajo največ konflikte ideološkega značaja. Taki problemi odnosa med šolo in domom ne vzemimo ozirno. Oba sta istorodna zavoda vsaj v tem, da zasledujeta postavljene vzgojne smote. Kolikor se pa vendar v tej zvezi poraja problemov, bi jih lahko uvrstili med vprašanja o demokracijskih odnosih.

Ponavljajoče se izkušnje namreč pričajo, da dosedanje dirigirano sodelovanje še ni imelo prave vsebine. Uvidenost in dobrohotno individualno sporazumevanje z nekaterimi profesorji in ravnateljski nekaterih šol bistva stvari ne spreminja. Konstatiral bi samo še tole: Internat je zares sodeloval le z eno šolo in še to le na prvih treh redovnih konferencah. K zadnji, zaključni ni bil povabljen. Na konferenci je bila domu dana pravica posvetovalnega glasu. (Mimogrede: dom v sodelovanju pri konferenci ne vidi nekaj pomembnega, saj se jih na vseh šolah niti ne bi mogel udeležiti, ker jih je preveč, pa se povečini vrše istočasno.) V ostalem pa je bilo sodelovanje razdrobljeno v posameznosti, vloga vzgojitelja je bila samo vloga namoščnikov staršev, ki se zanimajo

za svoje varovance. Vse to je sicer važno, vendar še zelo malo, posebno malo pa za dom kot celoto. Preiskati bi bilo treba delež vzgojiteljev pri tej nerazgibanosti. Naj omenim kritiko s strani šole. Na vprašanje dijakov, kakaj vzgojitelji niso bili navzoči na konferenci, je ena od šol odgovorila: zato ker ne poznajo uradne tajnosti in seznanjajo dijake z ocenami, še preden to utegne storiti šola, in še zato, ker so preveč blizu svojim gojencem in se zanje prečudovsko in nekritično zavzemajo. Kakor je prva trditve dvomljive vrednosti, utegne biti v drugi nekaj resnice. Tega ali onega vzgojitelja utegne zares zanesti njegov odnos do dijaka, utegne ga pa zanesti tudi želja po večjem procentu pozitivnih in napačno, moledujočo smer. Pogosto pa je to le navidezna resnica. Vsekakor so pri vzgojiteljih tudi napake, vendar v odnosu med dijaškim domom in šolo ne gre za vzgojitelja, tudi ne za učitelja, ampak za dijaka. Če bosta oba škala le-tega, ne pa sebe, se v svojih prizadevanjih morata srečati.

Šola pozna večjo ali manjšo bistrot dijakov in njihov temperament. Dom pa se zaustavlja pri dojnaski strukturi osebnosti fantov, vsaj moral bi se, spoznavajo njihovoj voljnost in odprtost, saj jih gleda ob delu in jelu, pri igri in počitku.

Običajni roditeljski sestanki tovrstnim nalogam tudi ne morejo v celoti zadostiti. Temu se upira že naziv sam. Šolj kakor domu mora iti zares za intelektualno in moralno kvalitete fantov. Pri tem ju ne smejo motiti ozki interesi. Čudno, kako da razrednikom ni še prišlo na misel in v navado, da bi vračali obisk, ki ga opravlja vzgojitelj na šoli. Pri tem seveda ne bi šlo za vpludnostno zadevo, za obisk zaradi obiska, ali celo za inspekcijo. Prav bi bilo, da bi vsaj enkrat v letu prišli v dom, da bi se seznanili z okoljem, v katerem žive njihovi dijaki, predvsem pa zato, da ne bi poznali dijaka samo v njegovih zaperosti, ampak tudi sredi resničnega življenja.

Sicer pa v razmerju doma in šole ne gre samo za medsebojno spoznavanje, ampak tudi za neko načrtno medsebojno podpiranje. Šola ima svoj nepremagljivi red, ki ga dom pozna, upoštevati in spoštovati in se čuti zanj odgovornega. Domski red je prožnejši, vendar od svojega življenjskega takta tudi ne more odstopati. Šola podpira izvenšolsko udeleževanje fantov, za dom pa je to pravi pravcati modus vivendi, je pogoj, brez katerega si ne moremo misliti pravega življenja v domu. V preteklem letu so nekateri šole ljubosumno pritegovali vsaka svoje dijake in neumisljeno razkosavale domsko družinsko skup-

nost. Ena od njih je n. pr. obravnava dom kot karitativno ustanovo, in zato prepovedovala svojim dijakom udeležbo pri kulturno-prosvetnem življenju doma. Dejstvo, da je dom podrejen šoli, ne zanikuje umestnosti medsebojnih obiskov. Zaradi velikega števila v domu zastopanih učilšč, pa je naravnost nujno, da se vsaj parkrat na leto snidejo njih zastopniki na pedagoški seji dijaškega doma.

Podobno vzpodbudo pričakuje dom od čvrste povezave z mladinsko organizacijo in od vključevanja v razna društva.

Samosvojne mladinske organizacije dom pravzaprav nima. Gojenci so vključeni vanjo na svojih šolah. To dejstvo vsekakor predstavlja za dom velik minus. Po tradicijski moči se počutijo gojenci sicer še vedno tudi kot posibna domska mladinska enota, s samostojnim domskim komitejom na čelu. Razdeljenost med dvojce delovnih žarišč pa je vidna in človek samo obžaluje tako v interesu doma kakor tudi fantov to razpršenost. Zdi se, kakor da jim ta dvojnost organizacijskih torišč ne da priti do sebe.

V dosedanjem odnosu med njo in domsko upravo je bilo nekaj podobnega, kakor je v odnosu med domom in šolo. Kakor je šola vse prerada videla v obrazložitvi karakterja tega ali onega gojenca intervencija, tako je mladinska organizacija rada kome-

tirala navset s strani uprave kot poseganje v njeno življenje in njene pravice. Tako se je moglo zgoditi, da so dali gojenci v času volitev znaten propagandni prispevek, dom sam pa so popolnoma zanemarili. Spržo diplome, ki je še domska mladinska organizacija prejela kot najboljša ljubljanska enota, je tako zadržano komaj opravičljivo. Kakor za vse, velja tudi za mladinsko organizacijo v domu. nedavna Potrčeva ugotovitev: »V šoli in v družbenih organizacijah smo etiko preveč podcenjevali.« Če je dom zainteresiran na mladinski organizaciji — in to seveda je — mora biti zainteresiran tudi na njeni vzgoji. Njegova dolžnost je, zainteresirati njene člane oziroma svoje gojence na nevuljiv način in v širokem obsegu vsakem merilu za vse lepo in resnično, predvsem pa za delo. Važno je tudi, da pomaga izbira ti mladini vodnike. Pri tem mora iskati pomoč pri Mestnem komiteju, ki ga mora seznaniti z neštetiimi možnostmi udeleževanja v okviru doma. Notranje domsko življenje potrebuje žid-dam pa ne daje v tem pogledu dovolj spodbud. Sicer pa gre gojencem itak zato, da se izkažejo. Poleg posebnih koristi, ki jih nudi tovrstno sodelovanje vsem, ki se dejansko uveljavljajo, so namreč namenjeni znanjem občinstvu, ki je posebne važnosti za dom, za vzdušje v domu, za vsč, ki v njem živijo.

liko prilik za pridobivanje osebnih dopolnil, kakor jih nudi dom. Če zasleduje dom ob povezavi z mladinsko organizacijo prvine, ki naj dvignejo in vodijo domsko življenje po idejni in etični poti, se s svojim vključenjem v društva predstavljajo svoji kulturni okolici. Obenem s tem pa daje svoji mladini tudi priložnost, da usmeri prve korake v javno življenje.

Vsi niso za tako delo; imenujejo ga zunanji pomp. K takemu gledanju samo naslednjo pripombo. Prosvetno delo je postalo že zdavnaj sestavina našega življenja. Razvilo se je kot oblika narodno-obrambne samouveljavljenja in postalo izhodišče slehernega javnega življenja. Zato je še posebno prav, da tudi dijaški dom sodeluje v takem okviru. Povezava, ki jo ima v tem smislu Cankarjev dom, je že zakoreninjena, le nekoliko enostaka je. Teren si je izbral gojenca, ki nastopajo, če to narekuje potreba, z dekleti sosednega ženskega doma Anice Černejeve kot kulturno-prosvetni inventar, sam pa ne daje v tem pogledu dovolj spodbud. Sicer pa gre gojencem itak zato, da se izkažejo. Poleg posebnih koristi, ki jih nudi tovrstno sodelovanje vsem, ki se dejansko uveljavljajo, so namreč namenjeni znanjem občinstvu, ki je posebne važnosti za dom, za vzdušje v domu, za vsč, ki v njem živijo.

liko prilik za pridobivanje osebnih dopolnil, kakor jih nudi dom. Če zasleduje dom ob povezavi z mladinsko organizacijo prvine, ki naj dvignejo in vodijo domsko življenje po idejni in etični poti, se s svojim vključenjem v društva predstavljajo svoji kulturni okolici. Obenem s tem pa daje svoji mladini tudi priložnost, da usmeri prve korake v javno življenje.

Vsi niso za tako delo; imenujejo ga zunanji pomp. K takemu gledanju samo naslednjo pripombo. Prosvetno delo je postalo že zdavnaj sestavina našega življenja. Razvilo se je kot oblika narodno-obrambne samouveljavljenja in postalo izhodišče slehernega javnega življenja. Zato je še posebno prav, da tudi dijaški dom sodeluje v takem okviru. Povezava, ki jo ima v tem smislu Cankarjev dom, je že zakoreninjena, le nekoliko enostaka je. Teren si je izbral gojenca, ki nastopajo, če to narekuje potreba, z dekleti sosednega ženskega doma Anice Černejeve kot kulturno-prosvetni inventar, sam pa ne daje v tem pogledu dovolj spodbud. Sicer pa gre gojencem itak zato, da se izkažejo. Poleg posebnih koristi, ki jih nudi tovrstno sodelovanje vsem, ki se dejansko uveljavljajo, so namreč namenjeni znanjem občinstvu, ki je posebne važnosti za dom, za vzdušje v domu, za vsč, ki v njem živijo.

Bil je tudi naš mož!

Spominu dr. Jos. Tominska Dne 22. marca je umrl v Ljubljani dr. Josip Tomineš, bivši profesor na gimnazijah v Kranju, Ljubljani in Gorici, nadzornik za telesno vzgojo za Stajersko, Kranjsko in Goriško, direktor klasične gimnazije v Mariboru, organizator kulturne dejavnosti, književnik, dolgoletni urednik Planinskega vestnika itd. Njegovo življenje je bilo izredno plodovito, saj je dočkal 82 let, ki so bila posvečena predvsem pedagoškemu udejstvovanju, študiju, pisanju in organiziranju najraznovrstnejših prosvetnih panog od pevskih društev do aviatike.

Tomineš se je rodil 4. marca 1872 v Gornjem Gradcu, dovršil celjsko gimnazijo in nato študiral slavistiko in klasično filologijo na graški univerzi. Bil je menda prvi Slovenec, ki se je v visokosolskih letih posvetil tudi študiju telesne vzgoje. Na graški univerzi je obiskoval telovadne tečaje, kakor tudi predavanja iz anatomije in fiziologije ter se tako kvalificiral tudi za učitelja telesne vzgoje.

Bil je kot dolgoletni direktor v Mariboru ugleden in pravičen starišina klasične telovadbe, planinec in športnik bi lahko verjetno še dolgo užival večer svojega življenja, če se ne bi bil moral v 75. povdruiti težki operaciji na prebivališču. Na posledicah je trpel vsa zadnja leta do prerane smrti.

Čeprav dr. Tominsko obsežno delo še ni zbrano niti ocenjeno, mi naj bo dovoljeno, da se ga spomnim kot športnik in nakažen del njegovih zaslug za napredek telesne kulture med Slovenci. Ko je v letih do 1910. deloval na gimnaziji v Ljubljani, so uvedli poleg rednih telovadnih ur tudi igralno populatno enkrat tedensko. Pod okriljem šole so se dijaki urili v športnih igrah in atletiki, pozni pa v drsanju in sankanju. Seveda je bil tudi dr. Josip Tomineš med našimi prvimi športnimi učitelji. Od leta 1912. naprej je bil nadzornik za telesno vzgojo.

Rezen telovadbe na oročju, za katero je bilo v tistih časih zanimanje na visku, je obvladal in kmečka hiša, v katero je bil radno prihajala družinska revija Prešernove družbe Obzornik.

Revija bo izhajala desetkrat na leto. V vsaki drugi številki bo priložena večbarvna reprodukcija umetniške slike ali grafike. Vključ v visokim stroškom (nad 1200 din) je naročnina le 500 din (za člane Prešernove družbe 450 dinarjev). Tako nizko naročnino so omogočili delovni kolektivi, zadruge, ustanove in drugi s svojimi prispevki. Zato naj ne bo zlasti delavska in kmečka hiša, v katero je bil radno prihajala družinska revija Prešernove družbe Obzornik.

Naročila pošiljajte na Upravo revije »Obzornik«, Ljubljana Ulica Toneta Tomšiča 9, naročnino pa na tekoči račun pri NB št. 60-T.352.

Prešernova družba

Praktiki, ki učni načrt izvajamo, bi morali biti vsi: starejši in mlajši. Razlika je samo v tem, da ima nekdo globlji in širši kriterij ko drugi. Različna mnenja o tej ali on stvari se morejo izravnavati samo na skupnih posvetovanjih. Če do takih razprav ne pride, smo krivi vsi, ker se za stvar premalo zanimamo ali pa preveč zanašamo na druge.

Strinjani smo s piscem v tem, da je uvajanje novega načrta med šolskim letom manj prikladno, ni pa zadeva tako tragična, če smo zamudili nekaj mesecev. Večja bi bila, če bi zamudili vse leto. Do tega eksperimenta je privedla želja vsa, ki poučujemo na splošno izobraževalnih šolah, in pa javna kritika preobsežnih učnih načrtov. Vsak učni načrt pa mora prestat svoje preizkušnje, torej tudi ta, zlasti če ga hočemo za nekaj let ustaliti. Dokler načrt ne bomo temeljito preizkusili in izpopolnili, bo ostal še vedno le eksperiment. Tudi po ustalitvi se bodo učni načrti še izpreminjali, ker bo to terjalo razvoj. Vendar se bomo morali vsaj za nekaj let zadovoljiti z dobro premišljenim načrtom, da bomo po njem lahko prišli do primernejših učbenikov, veljavljnih in porabnih za daljšo dobo.

Vsak učni načrt je le usmerjevalec učiteljevega dela. Kako ga izvajamo, je odvisno od učiteljeve osebnosti, od njegove volje, prizadevanja in strokovne pogabljanja v pedagoško delo. Učni in vzgojni uspehi v razredu nas navajajo k vedno večji samostojnosti pri delu, k novim izkušnjam, ki jih s pridom uporabimo pri pouku in jih posredujemo tudi drugim tovaršem. Tu ne gre za samolastno izpreminjanje učnega načrta, temveč za njegovo prilaganje in dopolnjevanje v praksi. Smisel takega prizadevanja je tudi v olajšanju poklicnega dela. S tem širimo svoje duševno obzorje, ki nam je za umsko razvedanost tako zelo potrebno. Načrt je za vsi šjo stopnjo precej zahteven. Za učitelja je dosegljiv ob uporabi strokovne literature iz najrazličnejših znanstvenih panog.

J. K.

»Napake slovenskega pisanja«

Vsak poklic prinese človeku s seboj tudi določene posledice ali celo bolezni. Zdravnik n. p. vidi na navidezno zdravem človeku simptome bolezni, o katerih se nam niti ne sanja. Krojač opazi na cesti na oblekah sprehajalcev neštete pomankljivosti, ki nam ostanejo skrite. Naj bo torej še menit odpuščeno, če tudi jaz kot poklicni iskalec napak v šolskih zvezkih, opažam same jezikovne slabice v časopisih in njihov slab »kroj«.

Poklicna bolezen mi seveda ne dovoli, da bi članke le vsebinsko užíval, ampak se mi oko neprestano zatika pri napakah. Vzel sem torej krvavo rdeč svinčnik in v njim preiskal zadnje številko našega glasila. Na rešetjo so mi ostali dve ocvirkli.

V uvodu o Zasnovah šolske zgradbe sem takoj opazil, da obstajajo šolske zgradbe (po Pravopisu: obstoje ali obstajajo). Nekoliko naprej sem našel udeleževanje, čeprav ga pravopis označuje s križcem.

Tudi v članku »Od stare k novi šola najdemo zapadno družbo, čeprav je zahodna bolj slovenska beseda. Napak je tudi uporaba besede cilj, če ne gre za športne prireditve. V poročilu O naši strokovni literaturi zasledimo grozotno ugotovitev, da si je slovenska šolska matica stekla velike zasluge. V poročilu o Novih prireditvah beremo, da so pričeli s poukom. To je sicer zelo moderno, ker srečamo tak naš iz-

ražanja na vsakem koraku, toda lepo slovensko bi se to reklo, da so pričeli poučevati. ali pa, da se je pouk pričel. V Obvestilu predavateljem zgodovine beremo, da bo revija odgovarjala potrebam naših predavateljev; pravilno bi morali reči, da bo ustrezala.

V članku iz dnevnika piše o pariskih dekletih, da niso namisnkana. Ne bi se rad spuščal v vsebinsko točnost te opazke, vendar je treba omeniti, da so očetje Slovenskega pravopisa označili sminko na enem mestu s križcem, na drugem mestu pa z zvezdico, vsekakor so jo pa s tem odsvetovali.

Carobna piščalka mi je rezko zabrlizgala skozi uho, ko sem bral, da je treba pokriti primanjkljaj učiteljev. Se huje se mi je zadržal v ledvice konec članka, kjer bi poročevalec rad odprl pogled v kavzalni substrat tega pojava in v vzroke abstinence od učiteljskega stanja. Najbrže se je avtor tega poročila učil takega sloga pri r-r-v. Naših razgledih. Jasno pa nikakor ni.

Opaziti »em razgol celo, da se je v lepem članku 0 slovenščini pri strokovnih izpiti znašla beseda udeleževanje, čeprav v pravopis s križcem označuje kot smrtni greh.

To so lverli, ki so mi ostale v oči. Zavedam se pa, da se lahko na cesti tudi najboljši tekač spodtakne in da se take napake človeku kaj lahko vrinejo. Spomnilno se le, da je celo Jurčič pisal o Zlati kozoči, namesto o Zlatem runu in da je tudi Levstiku ušla »sploščaa« deklica.

Opomba uredništva: Zares, kaj lahko se vsak tekač na cesti spodtakne! Ziva priča — avtor gornje graje, ki bi se sicer upravičeno mogel spotakniti ob našo korektorsko malomarnost, pa se je raje ob njo samo spotaknil, česar mu njo mi seveda ne smemo odpustiti, ker je to s križcem zaznamovan »smrtni greh!« (Glej Pravo pis, stran 757 l).

Združenje profesorjev in predmetnih učiteljev organizira izmenjavo naše in angleške mladine

Ze lani je Svet za izmenjavo prosvetnih delavcev v Londonu organiziral skupaj z združenjem med ostalim tudi bivanje 15 mladincev v starosti od 16 do 19 let pri prosvetnih delavcev Slovenije, ki imajo otroke iste starosti v šolah, kjer so kot tuji jezik poučuje angleščina.

Zamisel je bila dobro sprejeta in brez dvoma koristna za obe strani.

Letos bo londonski Svet za izmenjavo prosvetnih delavcev po dogovoru poslal v Srbijo 24 dijakov in dijakinj, na Hrvaško 20 in v Slovenijo 16. Ker naj bi v istem kraju prebivala skupina, ki šteje najmanj 5 angleških dijakov oziroma dijakinj, je republikanski odbor Združenje profesorjev in predmetnih učiteljev Slovenije na svoji seji dne 29. marca odločil, da prihajajo letos za to akcijo v poštev le Ljubljana, Maribor in Celje. Interesni naj takoj javijo svoj naslov republikanski odboru združenja. Pri tem naj sporoče tudi starost in spol svojega otroka in dodajo izjavo, da bodo poskrbeli, da bo bivanje angleškega mladincev potekalo v zdravih in kulturnih priklakah.

Centralni odbor Združenja bo prispeval za dodatek k prehrani za vsakega Angleža 840 din tedensko.

Angleška mladina bo prispevala v Ljubljano 29. julija, zapustila pa jo bo 26. avgusta.

Ali bo letos kaj prostih mest v Ljubljani

»Objave SPK«, ki bodo izšle aprila, prinašajo tudi razpis prvobodnih mest na šolah in ustanovah v LRS. Ker bo za Ljubljano največ interesov, smo se po zanimali, ali je mesto sploh razpisalo natečaj. Zvedeli smo, da bodo na razpolago naslednja mesta:

MLO, Svet za prosveto in kulturo Ljubljana: 2 prov. inšpektorja za srednje šole in sicer 1 za realno in 1 za jezikovno zgozdovinsko skupino predmetov, 1 prov. inšpektor za osnovne šole. Proslci za ta mesta morajo biti priznani pedagogi z večletno prakso.

Vrtci: 5 vzgojiteljic. Domovi: Vzgojni zavod Janeza Levca: 2 pred. učit. — oligotrenopedagoga. V poštev prihajajo tudi učitelji, ki so že delali v pomožnih oddelkih in ki sicer imajo veselje za delo s to mladino.

Vzgojni domovi: 1 upravnik za študentsko naselje. (V poštev prihajajo proslci s prakso, v vzgojnih domovih ali ki sicer kažejo posebno veselje za vzgojno vprašanja doraščajoče in doraščajoče mladine. Sest vzgojiteljev (moški) za Vajenske in srednješolske domove, 3 vzgojitelji za dom Janeza Levca — po možnosti taki, ki so že delali z zaostalo decu in imajo veselje za to delo.

Prehodni dom Ljubljana-Kodeljevo: 1 upravnik-pedagog (stanovanje), 12 učiteljev-vzgojiteljev (na razpolago 3 samska stanovanja).

Osnovne šole: 20 učiteljev, 4 učitelji za vadnico učiteljskega z najmanj 8 let prakse in odlično kvalifikacijo.

Gimnazije: 2 prof. za matematiko v višjih razredih.

Niže strokovne šole: 2 učni moči (učit. ali pred. učit.) za splošno izobraževalne predmete, 2 učni moči za strokovne predmete šivanja oblek in perila na ženski obrtni šoli Srednje teh. šole. (Glej: Srednja tehni. šola).

Srednje strokovne šole: Gradbeni tehnikum: 5 stalnih mest za geometre-inženirje ali geodete z visokosolskim kurzum, eventualno tudi geometra s srednjo strokovno izobrazbo z najmanj 10 let operativne prakse, 1 gradbenega inženirja z najmanj 5 let operativne prakse in opravljenim strokovnim izpitom za poučevanje predmeta gradbeno poslovanje — strokovnjaka v pro-

dukciji gradbenega materiala z najmanj 10 let operativne prakse za poučevanje skupine predmetov, ki zajemajo industrijsko tehnologijo in proizvodnjo gradbenega materiala: opečni izdelki, kamenine, samot, apno, cement, mavec, naravni kamen, beton, izolacija in bitumen. Interesenti morajo predložiti dokaze o strokovni usposobljenosti in doseženi splošni in strokovni šolski izobrazbi, ki jih usposablja za poučevanje posameznih skupin teh predmetov na srednji strokovni šoli.

Tehniška srednja šola: 1 prof.

za angl., 1 modelni mlzar za šolske delavnice, 2 učni moči za strokovne predmete šivanja oblek in perila (Glej niž. strok. šole).

Srednja glasbena šola: 1 prof. za violino. 1

Svet za prosveto in kulturo MLO ne more proslcem za razpisana mesta zagotoviti stanovanj v Ljubljani. V svojih prošnjah naj navedejo, kje bi v primeru ugodive prošnji stanovali, da bi se to po možnosti lahko upoštevalo pri porazdelitvi na šole.

Podaljšanje študija na višji Pedagoški šoli v Ljubljani

Slušatelji višje pedagoške šole v Ljubljani so predlagali Svetu za kulturo in prosveto LRS, da podaljša vsakokratni diplomski rok do januarja, kar bi praktično pomenilo podaljšanje študijske dobe za en semester. Od takega podaljšanja si študentje VPS obetajo možnost diplomiranja v rednem času, kajti sedaj, ko nastopijo mnogi svojo službo brez diplome, se jim ta zaradi šolskega in izvenšolskega dela silno zavleče. V podaljšnem diplomskem roku naj bi po tem predlogu imeli absolventi namesto predavanj seminar pod nadzorstvom predmetnih profesorjev, na katerem bi poglabil učno snov in se seznanili tudi z ostalo strokovno literaturo, kajti pri sedanjem zgoščem načinu študija se v glavnem poslužujejo le zapiskov predavanj in skript svojih profesorjev.

Naj ob tem predlogu omenimo še to, da je moral Svet za prosveto in kulturo LRS na tehtno argumentirani predlog proforskega zbora VPS že letos izjemno podaljšati študij za en semester vsem slušateljem letošnjega drugega letnika na obeh jezikovnih skupinah za tuji jezik, to je na skupini angleško-slovenski jezik in na skupini nemško-slovenski jezik, kjer je prekratka študijska doba najbolj očitno prišla do izraza. Sevedn strokovnim izpitom za poučevanje predmeta gradbeno poslovanje — strokovnjaka v pro-

dve leti itak preobširna. Peti semester naj bi študentom omenjenih dveh skupin kot nekakšen diplomski staž zlasti omogočil praktično izpopolnitev na vseh področjih tujeje jezika in pa pridobitev učne metode na hospitacijah in nastopih.

Tako zahteva študentov VPS kot tudi zgoraj navedeni odlok nakazuje, da bo treba vprašanje študija na VPS ponovno načeti in kompleksno rešiti. Nekatere druge republike so študij na teh šolah že podaljšale na tri leta, ker so pa obenem uvedle še obvezni tretji predmet, se s tem pojavja prešibke strokovne pogabljenosti, ki ga pri absolventih opažamo, niso odkriližale.

Splošno podaljšanje študija tangira seveda tudi vse okraje, ki pošiljajo učitelje na TVŠ, kar neposredno rešitev še bolj komplicira.

Mrs.

Razgovor z dopisniki

Vinko Smajš. Za tiskarno namenjene stvari so uporabne le tedaj če niso pisane na obeh straneh lista. Uredništvo nima administrativnega aparata, ki bi dopise pretipkavalo.

Tovarišu, ki zahteva naslov našega dopisnika v Kranju, zato da bi vložil tiskovno tožbo, sporočamo, da bo moral tožiti uredništvo, če meni, da je bil s čimer koli prizadet.

Vesni dopisnikom. Zadnje čase smo priobčili tu in tam tudi dopis, ki ni bil zrel za objavo, ker ni nič novega povedal. Storišmo to zato, da bi se vedno preredke dopisnike opogumili, pa so nam nekateri bralci to že zamerali. Zato prosimo dopisnike, da premislijo, preden sedjo k pisanju, če je zadeva, v kateri nameravajo pisati, dovolj tehtna. Vsako zborovanje ali sestanek to vsekakor ni. Tudi ne moremo obnavljati v listu vsebine predavanj s tematiko, ki se ne obravnava zgolj na enem mestu.

Odbori SZDL, širjenje knjig Prešernove družbe je pomembna kulturna in idejna vzgojna naloga. — Zato poskrbite za delovne poverjenike!

O prosvetnih inšpektorjih

(Konec članka, ki je bil objavljen v št. 6)

Samo ljudje z bogatimi izkušnjami in z nadpovprečno izobrazbo bodo lahko usmerjali naše šolstvo v teoriji in praksi. Le tako razgledan šolski inšpektor je lahko vzoren voditelj učnega kadra. Njegovo neprestano samozabreževanje mu bo omogočilo zavzemati tak izreden položaj. Učitelstvu, upraviteljem in inšpektorjem je treba utrditi njihovo službeno mesto.

Pogoj za tako kvalifikacijo vodilnega prosvetnega kadra pa je urejen materialni položaj. Kdor ima našete lastnosti, ki si jih je pridobil z vztrajnim in nesebičnim prizadevanjem, posebno velja to za inšpektorje, zasluži tudi izjemne materialni položaj.

Druhih posebnih izobraževalnih ustanov za šolske inšpektorje nimamo in jih tudi ne more biti. Take osebnosti ne more obklovati nobena šola. Dati jih more le prirojena in privzgojena osebnostna zmoglost, lastno in nesebično prizadevanje za napredek šolstva in socialistične družbe.

Ko ugotavljamo, da za inšpektorje nimamo posebnih izobraževalnic, ne smemo prezeti dejstva, da brez primerne izobrazbe inšpektorji ne bi mogli opravljati svojih dolžnosti. Če učitelji zahtevajo akademsko iz-

obrazbo, je skrajni čas, da jo že s prihodnjim šolskim letom dosežemo.

Priznati moramo, da je naša prosvetna oblast, oprta na politične in strokovne organizacije, imela pri izbiri sedanjih inšpektorjev za vse vrste šol dokaj srečno roko. Razumljivo pa je, da je teh še premalo. Če se je pri iskanju novih poskušala poslužiti še razpisa, je to le znamenje, kako so ji novi inšpektorji potrebni. Popolnoma pa je zgredena misel, da bo kvalificiran pedagog, čeprav se čuti dovolj sposobnega, zaprosil za tako zaupno in odgovorno mesto, naj si bo še tako ugodno stimulirano. Tu pridejo v poštev samo volitve in ožjem in širšem smislu. Edino združenje učiteljev ali profesorjev je sposobno izbrati najboljše kandidate za nadzorniška mesta. To bi bile volitve v ožjem smislu. Ker pa prehajamo v dobo družbenega upravljanja, je jasno, da bi morale take izbrane kandidate v kakršni koli obliki potrditi še ostale množične organizacije.

Funkcijska doba bi morala postati trajna. Zakaj? Kdor si je pridobil popolno kvalifikacijo za nadzorniško službo in jo opravlja v nesebičnem prizadevanju za napredek šol-

stva, naj jo opravlja tako dolgo, dokler v službovanju ne nastopijo take ovire, ki terjajo njeno prekinitev.

Inšpektorska služba naj bo urejena tako, da bo fizično in duševno zmogljiva. Če je prosvetnemu delavcu neprestan študij nujno potreben, potem velja to tem bolj za šolskega inšpektorja ali pedagoškega svetovalca. Zanj mora imeti dovolj časa, saj se mora na opravljanje službe prav tako pripravljati kakor sleherni učitelj. Pri zagotavljenem materialnem položaju mu je treba še olajšati ugodnejši dostop do prosvetnih ustanov. Če danes uporabljamo službena motorna vozila za čim hitrejšo zvezo med občino in okrajem ali mestom, potem bi pač inšpektor bil najbolj upravičen, da se tudi on poslužuje sodobnih prometnih sredstev.

Česa si obetamo od tako urejene nadzornovalne službe? Za uspešen razvoj našega gospodarstva in kulturnega napredka socialistične družbe je potreben kvalificiran kader, ki ga pomaga vzgajati dobro urejeno šolstvo z dobrim vodstvom. Pri tem ne gre samo za nadzorstvo, marveč za skupno stremenje vseh pedagoških delavcev za čim boljše vzgojo in čim smotrnejšo izobrazbo naše mladine.

Josip Kotnik

»Joj, vodene barvice!«

»Joj, vodene barvice!« Isti vzklík, vendar povsem različna čustva, popolnoma različna mnenja.

Veselo vzklíkajo naši otroci, kadar prinese tovarišica v vrtcu majhne barvaste lončke in čopiče — in hitijo na svoje prostore. Celo tisti, ki vedno najkdoje izgovor, če se pojavijo na mizicah svinčniki in papir, so takrat prav tako urni, kot ostali.

Ta isti vzklík pa je zadel prestrašeno in očitajoče iz učiteljskih vrst.

»Kaj pa so si že zopet izmislile? Vodene barvice! Saj vendar šele v...«

Zdi se mi, da tu nismo trčili ob vodene barvice, ampak ob nekaj povsem drugega. Ne moremo tu na dolgo in široko razlagati vsega sistema našega dela. Mi imamo sicer delo razdeljeno na področja, a to je čisto tehnična razdelitev naših nalog, nekaki klini na lestvi, ne poznamo pa delitve na predmete. Naš cilj je razvijati, kazati in pomagati, ne pa učiti. Učimo se le zavezovati čevlje, obični plašč, prišiti gumb, sicer pa s igramo. Zato je tisti »do« — »za nas pojem, ki ga ni mogoče opredeliti s črto ali datumom, ker naš »Zakajček« sprašuje tudi naprej, čeprav smo mi že potegnili črto. Kaj pa ima vse to opraviti z vodnimi barvicami? Toliko, da pojasnjuje naše delo. Naš cilj ni naučiti otroka risati hišico, Janezka, gobico, smreko, jabolko, hruško, marje-

obrnjene proti štedilniku, telesa ni. Iz velike glave gledajo oči. Tudi na usta, nos in ušesa ni pozabila. V roki, ki izhaja iz glave, ima kuhalično. Slika ni »lepa«, a z njo je povedala Dragica več, kot ves mesec, odkar je prišla v vrtec. Dve leti ima časa do šole. Mama pozneje ne bo imela več samo glave, ampak tudi telo in obleko. Mnogo je takih primerov. Vsaka risba, ki jo je narisal otrok (če ga niso pokvarili razni dobronamerni striki in tete), je del njegove sčnega, delček njegovega sveta in ena od najširših vrat, skozi katera lahko mi gledamo v ta svet.

Toliko na splošno o našem risanju. Sedaj pa še o vodnih barvicah samih: otrok ima rad žive barve in rad »paca«. Da s svinčnikom omejeno ploskev pobarvamo z vodnimi barvicami in v tej ploskvi izvedemo še kakšne prelive ali sence, za je res potrebna ročna spretnost — vaja in če hačete v drugi stopnji še okus za sestavo barv. Če pa hočemo s samo barvo in čopičem nekaj povedati, postaviti dogodek na prazno belo ploskev — tu ročna spretnost ni več prvenstvene važnosti. Mnogi je nimamo dovolj in »ne znamo« narisati prizora, ki smo ga videli morda pred nekaj minutami. Ne znamo. Ne upamo si! Vemo, da prizor ne bo tak, kot če bi narisal slikar in zato ne risamo. Tudi zato, ker ne čutimo potrebe, da bi to, kar doživljamo izrazili z nečim, kar je močnejše od besed. Otroku pa ne

manjka poguma. Kot nam v risbi s svinčnikom odkrije svoje obzorje, tako nam z barvo odkriva svoje domno srce, svojo čustvovanje. Mamico naslika s čustvo barvo, grdo čarovnico črna ali vsaj čimbolj temno. Tudi dobre živali se pojavljajo v pravih živih barvah, požrešni volk in lajnjava lisica pa sta mračna, dolgočasno siva ali rjava. Kakšni zmazki so to za prijatelje »oblike!« Kakšen doživeti svet pa za zagovornika »širokega zamaha!« Tako risamo mi z vodnimi barvicami.

Mi nimamo tradicije, nas ne utenjujejo v sto letih preteklih postopki. Mi sami izčemo, poglabljamo in širimo svoje delo. Če so pojavi novost, ki so jo že kje preizkusili, lahko sprejmemo brez predsodkov, preizkusimo, zavržemo ali obdržimo.

Preizkusili smo vodene barvice, obnesle so se in obržali jih bomo — seveda jih bomo uporabljali na naš način.

Prav lahko smo sprejeli opomin, naj ne učimo otrok pesmic, ki se jih bodo učili v šoli, saj jim tudi ne kažemo črk in števil, saj sami dobro pazimo, da ne zaidemo v šolsko. Ne moremo pa opustiti metode, ki je postala sestavni del našega programa zato, ker bo obogatila našega otroka. Naš cilj je začeti z vzgojo pri človeku, ki bo od življenja največ dobil, zato da bo lahko skupnosti največ dal. Zelo blizu so cilji predšolske in šolske vzgoje, le da mi v predšolski vzgoji zidamo novo. Breda Zemljica